

Dienst voor het Strafrechtelijk beleid

**Analyse van de bevraging inzake de
werkingsmiddelen ter uitvoering van
omzendbrief nr. COL 4/2006**

**Analyse de la consultation concernant les
moyens de fonctionnement pour l'exécution
de la circulaire nr. COL 4/2006**

Karel BERTELOOT

Isabelle LECLERQ

Marie-Rose BROUCKER

Diane REYNDERS (promotor)

Freddy GAZAN (copromotor)

December 2009

INHOUD

<u>INLEIDING</u>	<u>3</u>
<u>1. METHODOLOGIE</u>	<u>5</u>
<u>2. RESULTATEN PER ARRONDISSEMENT.....</u>	<u>8</u>
<u>3. OVERZICHT</u>	<u>58</u>
<u>4. BESLUIT</u>	<u>63</u>

INLEIDING

De omzendbrief nr. COL 4/2006 betreffende het strafrechtelijke beleid inzake partnergeweld is in werking sinds 3 april 2006.¹ De Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid (DSB) ondersteunt het College van Procureurs-generaal in de evaluatie van deze omzendbrief. De COL 4/2006 schrijft voor dat in de evaluatie zal worden nagegaan of de ter beschikking gestelde middelen toereikend zijn voor de toepassing van het interventiemodel uit de omzendbrief (materiële en menselijke capaciteit en opvangmogelijkheden voor slachtoffers en daders van partnergeweld).

Ter evaluatie van omzendbrief COL 4/2006 werden al verscheidene stappen ondernomen. Allereerst werd de omzendbrief bekeken in de context van andere beleidsdocumenten en werden de Arrondissementele Actieplannen (zoals voorzien in de omzendbrief) verzameld en geanalyseerd.² Vervolgens schreef de DSB een bevraging uit voor alle procureurs des Konings, referentiemagistraten, korpschefs van de lokale politie en de referentieambtenaren en analyseerde de resultaten hieruit.³ Ten slotte verzamelde de DSB een aantal rapporten waarin de omzendbrief (deels) werd geëvalueerd en synthetiseerde de dienst de resultaten hieruit met de resultaten uit voorgaande bevraging⁴. Al deze resultaten werden getoetst aan de bevindingen en conclusies van twee studiedagen inzake partnergeweld.⁵

Tijdens deze stappen kwam de vraag naar de werkingsmiddelen slechts marginaal ter sprake. Bovendien volgden de (deel)evaluaties redelijk vroeg na het in werking treden van de omzendbrief, terwijl de afweging van de werkingsmiddelen een zicht op lange(re) termijn vereist. Hierdoor was het nog niet mogelijk om enig coherent zicht te hebben op de beschikbare werkingsmiddelen. De DSB besloot dan om een nieuwe bevraging op te stellen specifiek rond de werkingsmiddelen. Deze bevraging ging door in het najaar van 2009 en de resultaten hiervan worden in onderhavige analyse beschreven.

¹ Gemeenschappelijke omzendbrief nr. COL 4/2006 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, Brussel, 1 maart 2006.

² A. VAN LIEMPT en B. VERMEULEN, *Evaluatie van de COL 4/2006 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, Brussel, juni 2007.

³ K. BERTELOOT, S. SIVRI, M. BROUCKER en D. REYNDERS, *Analyse van de vragenlijsten met betrekking tot de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/2006 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, Brussel, december 2009.

⁴ K. BERTELOOT, S. SIVRI, M. BROUCKER en D. REYNDERS, *Evaluatie van de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/2006 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, Brussel, december 2009.

⁵ Studiedag 9 juni 2008, *Omzendbrief COL 4/2006 betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld*, Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid; en Werkdagen 29 & 30 april 2009, *COL 3/06 en COL 4/06, drie jaar later ... Welke concrete voorstellen om hun werking te verbeteren?*, Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid.-

Onze dank gaat uit naar alle politieambtenaren, magistraten en medewerkers voor de tijd en moeite die men heeft genomen de vragen te beantwoorden, erover te discussiëren met collega's en ons te voorzien van een duidelijk relaas.

1. METHODOLOGIE

Doelpubliek

De vragen werden gericht aan de actoren die expliciet in de evaluatievraag uit omzendbrief COL 4/06 (hoofdstuk X) staan vermeld: de parketten, politiediensten en justitiehuisen. Om de parketten te bereiken werden alle 27 procureurs des Konings individueel benaderd. Daarenboven werd een kopie van de vragen gestuurd naar het College van Procureurs-Generaal, zodat hiervan akte kon genomen worden.

Om alle politiediensten (196) te bereiken werd aan de procureurs des Konings gevraagd om de vragen voor te leggen aan de verschillende korpschefs van de politiezones die onder hun gerechtelijk arrondissement ressorteren.

Om na te gaan of de middelen van justitiehuisen voor de toepassing van het interventiemodel uit COL 4/06 toereikend zijn, werd het directoraat-generaal Justitiehuisen rechtstreeks aangeschreven.

Vraagstelling

Aan alle actoren werden dezelfde vragen gesteld. Deze werden afgeleid uit omzendbrief COL 4/06 zelf. Het betreft de volgende vijf, op elkaar aansluitende, vragen:

- (1) Zijn de middelen die ter beschikking worden gesteld toereikend voor de toepassing van het interventiemodel zoals bepaald door omzendbrief COL 4/2006?*
- (2) Beschikt men over voldoende personeel hiertoe?*
- (3) Zijn er voldoende materiële middelen voor handen?*
- (4) Zijn er voldoende middelen en mogelijkheden om een afdoende samenwerking met de psycho-medico-sociale sector uit te bouwen?*
- (5) Zijn er nog bijkomende opmerkingen?*

De eerste vraag is algemeen en toetst naar de ter beschikking gestelde middelen (materieel en personeel). De tweede en derde vraag gaat specifiek in op de materiële middelen en de personeelscapaciteit, waar ook in de omzendbrief naar verwezen wordt. De onderverdeling tussen de algemene vraag (1) en de specifiekere vragen (2 en 3) kan soms artificieel overkomen, waardoor overlapping tussen antwoorden mogelijk is.

Met de vierde vraag worden de respondenten uitgenodigd om de mogelijkheden van samenwerking met de psycho-medico-sociale sector uit te klaren. De omzendbrief wenst immers ook te weten of de opvangmogelijkheden voor slachtoffers en daders van partnergeweld toereikend zijn. Hoewel de zorgsector niet bevroegd werd, geeft de bevraging van politie en parket over deze samenwerking al een aantal indicaties over dit aspect. Bij de laatste vraag tenslotte kunnen de respondenten hun bijkomende opmerkingen geven.

Tijdsverloop

Op 4 augustus 2009 werden de brieven naar alle procureurs des Konings, het DG Justitiehuis en het College van Procureurs-generaal per post verstuurd en op 5 augustus 2009 volgde diezelfde brief per mail.

In de brieven werd gevraagd om de antwoorden over te maken uiterlijk op 25 september 2009. Die termijn bleek voor vele respondenten echter niet haalbaar, waardoor er op 08 oktober 2009 mails ter herinnering werden verstuurd. Hierbij werd 1 november 2009 voorgesteld als nieuwe uiterste datum.

In de maand november werden de resultaten verwerkt en geanalyseerd en op 11 december 2009 werden de resultaten voorgesteld aan de werkgroep Intrafamiliaal Geweld bij het College van Procureurs-generaal.

Respons

We konden op zeer veel respons rekenen. Wat de politie en het parket betreft, hebben we slechts uit drie gerechtelijke arrondissementen⁶ geen enkel antwoord ontvangen, noch van de politie, noch van het parket. De resultaten in deze nota zijn gebaseerd op antwoorden vanuit **176 van de 196 politiezones en 20 van de 27 parketten** van eerste aanleg. Een aantal parketten hebben een eigen samenvatting gegeven van de antwoorden van de verschillende politiezones, waardoor het niet meer na te gaan was of alle politiezones effectief aan het parket gerapporteerd hebben. In het kader van deze nota gaan we er echter vanuit dat die samenvatting de mening vertegenwoordigt van alle politiezones uit dat arrondissement. Het parket van Dendermonde heeft geen geschreven antwoord gestuurd, doch telefonisch een aantal opmerkingen gegeven.

Vanuit het **directoraat-generaal Justitiehuis** werd gemeld dat het niet mogelijk is een antwoord te formuleren op de gestelde vragen en uitgelegd waarom. Hun huidige databank laat niet toe om feiten van partnergeweld te onderscheiden van andere misdrijven tegen personen (slagen en verwondingen,...) en dit zowel voor het luik "daderbegeleiding" als voor het luik "slachtofferonthaal". De dossiers inzake intrafamiliaal geweld worden op dezelfde manier behandeld als de andere dossiers (zowel voor de opvang van daders als die van slachtoffers).

Op middellange termijn zou de databank gewijzigd moeten worden in die zin dat het mogelijk zou worden deze bijzondere categorie te onderscheiden. Er werd beslist om in tussentijd geen afzonderlijke categorie van IFG in te voeren omdat dat belangrijke wijzigingen aan het huidige systeem met zich mee zou brengen.

Op het ogenblik van de bevraging was het aldus niet mogelijk om te gaan tot een evaluatie van de werklast die ontstaat ten gevolge van het ten laste nemen van de dossiers van intrafamiliaal geweld, noch van de middelen die daarop betrekking hebben.

Het DG Justitiehuis benadrukte evenwel dat de justitiehuis geen bijkomende middelen, noch materiële, noch persoonlijke, hebben ontvangen.

⁶ Het betreft de arrondissementen Dinant, Huy en Veurne.

Verwerking van de gegevens en opbouw van de analyse

De antwoorden op de verscheidene vragen werden per arrondissement geanalyseerd en verwerkt.

Er waren echter een aantal verschillen in de werkwijze van verzameling van gegeven te merken tussen de arrondissementen. Meestal werd er per politiezone en per parket een afzonderlijk antwoord toegestuurd. Deze antwoorden konden gemakkelijk per actor en, verder, per vraag samengevat worden. Hierbij werd zo veel mogelijk rekening gehouden met alle meningen die opdoken in de antwoorden. Soms werd er echter vanuit het parket een eigen samenvattend overzicht gegeven voor het gehele arrondissement. Hierbij was het dus niet mogelijk om een onderscheid te maken tussen het parket en de politiezones. Deze samenvattingen werden steeds zo volledig mogelijk overgenomen, doch soms was een inkorting noodzakelijk.

Verder stelden we vast dat een aantal respondenten uitwijdden over thema's die niet raakten aan de kern van de bevraging, met name de werkingsmiddelen. Dit werd, hoewel steeds de nodige voorzichtigheid in acht genomen, geweerd uit de analyse.

In de analyse wordt de resultaten per arrondissement (alfabetisch) weergegeven, en waar mogelijk, worden de antwoorden tussen parket en politie afzonderlijk weergegeven. De antwoorden van de Franstalige respondenten worden in het Frans weergegeven.

2. RESULTATEN PER ARRONDISSEMENT

In dit deel worden de resultaten per arrondissement (alfabetisch) weergegeven. Dit maakt vergelijken tussen verschillende arrondissementen mogelijk.

1. ANTWERPEN

Vanuit het parket van Antwerpen werd enkel een overzicht van de antwoorden van de korpschefs toegezonden. Het Openbaar Ministerie heeft hieraan waarschijnlijk geen eigen opmerkingen toegevoegd.

(1) Algemeen

De omzendbrief is duidelijk qua definitie en richtlijnen, doch de erin voorgestelde vragenlijst bij het opmaken van het proces verbaal wordt algemeen ervaren als te uitgebreid en gedetailleerd. Dit blijkt tijdens een interventie niet zo handig. Sommigen werken met een checklist wat handiger is. De kleinere politiezones klagen aan dat ze niet echt een eigen dienst IFG hebben. Dit takenpakket dient dan te worden toegewezen aan de dienst Jeugd en Gezin.

(2) Personeel

Met weinig capaciteit kan men komen tot een goede samenwerking tussen de verschillende diensten (interventie, wijkwerking en recherche). Er is echter te weinig capaciteit voor een optimale nazorg en opvolging van elk dossier. In de politiezone Antwerpen zijn er heel veel tussenkomsten vereist in dossiers van intrafamiliaal geweld waardoor een grondig onderzoek ter plaatse vaak niet mogelijk is. Ook de opvolging kan onvoldoende aandacht krijgen gelet op de beperkte capaciteit van de dossierbeheerders IFG.

(3) Materiële middelen

Hier stellen zich geen problemen.

(4) Samenwerking met psycho-medico-sociale sector

Over het algemeen kan men stellen dat er weinig feedback komt van de psycho-medico-sociale sector aangezien zij zich vaak op het beroepsgeheim baseren. Ook de informatie die op doktersattesten wordt vermeld, wordt in het algemeen ervaren als te vaag en onvoldoende. Er zijn vaak wachtlijsten om therapie te volgen (zowel in hoofde van slachtoffer als van de pleger).

(5) Bijkomende opmerkingen

Er zijn onvoldoende oplossingen voor plegers met middelenmisbruik zoals alcohol en drugs.

2. ARLON

Pour l'arrondissement d'Arlon, les moyens dont disposent les différents intervenants sont considérés comme suffisants mais comme pouvant être augmentés. En 2007, 182 dossiers de violences intrafamiliales ont été répertoriés parmi lesquels, en fin d'année, seuls 37 restaient en information ; en 2008, 233 furent ouverts dont 64 restent en information.

A. Parquet

Un rôle de garde entre les quatre assistants sociaux des différentes zones et de la police judiciaire fédérale est établi. Il est évident que l'augmentation du nombre de ces travailleurs serait souhaitable. Le Parquet a pu observer une amélioration de la qualité des PV qui lui sont transmis et souligne les efforts consentis par les policiers pour se former et améliorer l'accueil des victimes, leur prise en charge et le suivi des dossiers.

Le Parquet souligne aussi qu'aucun moyen ne lui a été accordé pour rencontrer les objectifs de la circulaire. Il déplore l'absence totale de structure d'accueil pour les auteurs dans l'arrondissement, celle toute aussi totale de structure d'accueil d'urgence pour les victimes et le peu de possibilités offertes pour l'accueil organisé des victimes.

Selon le Parquet, la circulaire s'applique donc vaille que vaille dans l'arrondissement en se fondant sur la volonté des policiers, la disponibilité des assistants sociaux et sur la débrouillardise des uns et des autres pour aider les victimes.

La formation des policiers joue un rôle prépondérant. Pour le Parquet, plus de policiers « spécialisés » serait souhaitable, tout comme plus d'assistants sociaux. Il affirme par ailleurs que l'esprit de la circulaire n'est pas rencontré : dans la majorité des cas, c'est la victime et les enfants qui sont éloignés du domicile familial. Les CPAS⁷ s'investissent peu mais un réel travail de sensibilisation est entrepris par le service « égalité des chances » de la province de Luxembourg.

Le Parquet estime que, au cas par cas, la collaboration est bonne. De façon plus générale, c'est le service « égalité des chances » de la province de Luxembourg qui l'améliore par le biais de « plate-formes » consacrées au sujet. Deux conseils d'arrondissement y ont été voués.

Le Parquet déclare, compte tenu des moyens dont il dispose, appliquer la pratique de la meilleure réponse possible.

B. Police

(1) En général

- **Les mesures d'hébergement d'urgence** : La police d'une zone signale que, dans les situations d'urgence, il n'y a que très peu de logements disponibles pour accueillir la victime, notamment du fait que les maisons d'accueil ne veulent pas

⁷ Centre Public d'Aide Sociale

travailler dans l'urgence. D'autre part, il faut constater que c'est souvent la victime et non l'auteur de violences qui doit quitter son domicile. Un constat similaire est fait de part d'une autre zone, regrettant que cette situation ne permette pas l'écartement de l'auteur des faits du milieu familial en temps de crise.

- **Les rappels à la loi** : Selon la police d'une zone, le parquet ne s'inscrit pas dans la perspective de la circulaire suite à un manque de moyen. En conséquence, les suites à donner par les parquets telles que le rappel à la loi ne sont pas toujours appliquées.
- **L'enregistrement audiovisuel** : La police d'une zone se plaint que les moyens actuels ne permettent pas un enregistrement des auditions des victimes.

(2) Personnel

- **Le nombre d'assistants sociaux** : selon la police d'une zone, au niveau de la première intervention, chaque membre du personnel policier a suivi une formation. Le problème se pose au moment où le service d'aide aux victimes intervient. Il n'y a en effet qu'une seule assistante sociale pour la zone. Elle intervient, non seulement au niveau des violences conjugales mais également pour toutes les missions à caractère social. Un rôle de garde est établi entre les assistants sociaux des trois zones de l'arrondissement judiciaire de telle manière que les interventions aient lieu dans un délai raisonnable même en dehors des heures de bureaux. Il est évident que, si les travailleurs sociaux étaient plus nombreux, la qualité des services rendus serait meilleure.
- La police d'une zone affirme qu'avoir un plus grand nombre de collaborateurs formés et spécialisés à la problématique des violences conjugales garantirait un meilleur suivi des dossiers.

(3) Moyens matériels

Les services « **accueil** » d'une zone sont implantés dans des locaux qui ne répondent pas totalement à ce que pourraient attendre les victimes. Il faut cependant noter que la police de la zone en question va emménager très prochainement dans des nouveaux locaux répondant aux normes en vigueur tant en termes de sécurité, d'espace de bien être que de confidentialité.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

- Dans une zone de police, il existe des relations avec le secteur psycho-médico-social mais qui se font au cas par cas. Il serait pour eux souhaitable d'organiser des réunions entre intervenants de façon à améliorer la collaboration.
- La police d'une zone déplore le manque d'investissement de la part des CPAS, notamment dans la problématique des logements. Dans tous les cas, très peu de services ou d'associations ont comme mission l'accompagnement des victimes et

auteurs de violences, ce qui n'offre pas énormément de possibilités de collaboration.

- La police d'une autre zone participe au développement d'une bonne collaboration avec les services sociaux. Plusieurs membres de l'unité prennent part aux plateformes « violences conjugales » organisées par le service égalité des chances de la Province du Luxembourg. De plus, ils ont participé à la mise en place d'un accord sur les logements d'urgence. Cet accord implique la participation des différentes autorités communales ainsi que les CPAS. Des réunions avec les différents intervenants sociaux sont organisées dans le seul but de créer un maillage qui se révèle indispensable lors de la prise en charge des victimes.

(5) Remarques supplémentaires

- La police d'une zone fait part de son sentiment selon lequel les victimes ne se sentent pas toujours soutenues par la justice. Les auteurs sont en effet souvent impunis ou peu punis.
- La police d'une autre zone fait part du souhait du personnel policier impliqué dans la problématique d'une plus grande implication du parquet ainsi que d'une plus grande collaboration avec celui-ci. De même, l'idée de rencontres arrondissementales dont le but serait de traiter des cas communs et récurrents a été proposée.

3. BRUGGE

Zowel het parket als de negen politiezones hebben de vragen beantwoord. Hun opmerkingen worden hieronder samengevat.

A. Parket

De toepassing van de COL 4/06 wordt op het parket te Brugge opgevolgd door drie magistraten toebedeeld aan de unit Jeugd en Gezin. De ruime definitie van partnergeweld en de verhoogde aandacht voor de problematiek zorgt voor een hogere dossierdruk in hoofde van deze magistraten.

Organisatorisch worden de magistraten bijgestaan door een parketjurist en een parketcriminoloog die een welgekomen ondersteuning betekenen. Immers de instroom van dossiers voor het jaar 2008 bedroeg ongeveer 4000 "gezinsbundels" en ongeveer 5000 "jeugdbundels". Ook de toename van burgerlijke geschillen op het niveau van de jeugdrechtbank (o.a. adoptiedossiers) die nauw samenhangen met de problematiek zorgt in het bijzonder voor verhoogde druk bij de zeer krap bezette administratie. De samenwerking met de politie loopt prima, maar met de sociale- en medische sector staat nogal eens hun hulpverleningsmodel waarbij beroepsgeheim en vrijwilligheid centraal

staan, in de weg. Gebrek aan opvang in gevallen van crisis is en blijft een pijnpunt waarbij men nogal eens verwacht dat het parket instaat voor een oplossing.

Het grote voordeel aan de COL 4/06 is dat de "probleemgezinnen" thans duidelijk in kaart zijn gebracht en worden opgevolgd met toch wel de pijnlijke vaststelling dat het moeilijk blijft om de vicieuze cirkel van IFG te doorbreken wanneer de partners voor elkaar blijven kiezen ondanks het geweld.

B. Politie

(1) Algemeen

Vanuit de beleidsmakers zijn er geen financiële noch materiële middelen ter beschikking gesteld voor de toepassing van het voorgestelde interventiemodel, schrijft een korpschef, tenzij hiermee de bijlage 2 (Voorstelling van het fenomeen "partnergeweld" en uitleg over het gedrag van daders en slachtoffers - De cyclus van het geweld) en de bijlage 3 (model proces-verbaal slachtoffer en dader) worden bedoeld. Bijlage 2 werd ter kennis gebracht van de operationele personeelsleden. In hoeverre kan er verwacht worden dat elk personeelslid die in deze materie moet optreden deze voorstelling voldoende machtig is? Dat hij machtig zou zijn om een reële situatie hierop te beoordelen moet sterk betwijfeld worden. Het model proces-verbaal wordt gebruikt, maar de toepassing vraagt wel de nodige dosis gezond verstand.

(2) Personeel

Er is onvoldoende personeel in de verschillende zones, om continuïteit in de opvolging en voldoende controle te garanderen. Er is ook capaciteitstekort voor registratie, bijsturing, het geven van infosessies en de opleiding van nieuw personeel. Een korpschef geeft aan dat het zorgteam binnen de zone maar uit één persoon bestaat, waardoor het onmogelijk is om dossier partnergeweld systematisch en frequent op te volgen. Indien er meer personeel en middelen beschikbaar zouden zijn, zou er veel korter op de bal gespeeld kunnen worden. Het enige lid van dat zorgteam ziet zich verplicht om enkel in de prioritaire dossiers te werken. Dat wil zeggen dat er geen systematische of frequente controle kan uitgevoerd worden op de praktische richtlijnen, louter uit tijdsgebrek. Daarnaast is het ook niet mogelijk om preventief te werken, bijvoorbeeld bij gezinnen waar er slechts enkele meldingen IFG zijn geweest.

De interventies inzake partnergeweld worden in eerste instantie door de interventieploegen en de wachtofficiëren behandeld, waarbij de factor van de totale werklast van het ogenblik uiteraard een rol speelt. Dergelijke zaken zouden moeten kunnen behandeld en opgevolgd worden door een meer gespecialiseerde weliswaar beperkter groep mensen, maar hiervoor is de capaciteit niet aanwezig. Bij interventies kan het zijn dat de zaak al te vlug wordt afgehandeld, gezien er reeds een nieuwe oproep is.

(3) Materiële middelen

Er is geen continuïteit in de info naar de politieambtenaar toe: gezien de grote personeelwissel in de dienst en in de zone, moeten de infosessies eigenlijk minstens om de 6 maanden herhaald worden. Hiervoor zijn er geen middelen.

Er is in de zone een burgervoertuig ter beschikking en de nodige computers. Verder lijken er geen materiële middelen noodzakelijk tot uitvoering van de opdrachten, schrijft een korpschef.

(4) Samenwerking met psycho-medico-sociale sector

Hier worden meerdere problemen en tekorten in middelen gemeld. Vooral voor crisisopvang blijken er gebreken te zijn. Er wordt bij voorbeeld gehekeld op bepaalde beperkingen die worden opgelegd aan de op te nemen personen (niet gewelddadig, niet gekend, niet gedronken, etc.). Ook het principe van vrijwilligheid die gehanteerd wordt bij de hulpverlening botst op onbegrip of weerzin.

Zware slachtoffers worden doorverwezen, doch komen blijkbaar op één of andere wachtlijst terecht, waardoor de onmiddellijke hulp achterwege blijft. Er is weinig tot geen feedback. Er stellen zich vaak problemen omtrent de medische attesten. Zo worden regelmatig de verwondingen niet of onvoldoende gespecificeerd en wordt een eventuele tijdelijke arbeidsongeschiktheid niet altijd vermeld, tenzij op expliciete bijkomende vraag van het slachtoffer (cfr. medische attesten ziekenhuis). Hierdoor kan het voorkomen dat het slachtoffer een tweede bezoek dient te brengen aan de huisarts.

Een korpschef betreurt dat er binnen zijn zone geen voortrekker is van deze samenwerking. In het verleden gebeurde die door de dienst Jeugd en Gezin die de dossiers behandelden. Nu is wachten op nieuw initiatief vanuit justitie of hulpverlening.

Er zijn bij onze diensten geen hulpverleningsinstanties gekend die sensibiliseringsprogramma's aan daders van partnergeweld aanbieden, getuigt een korpschef. Ook andere chefs melden het ontbreken van zulke programma's.

Een aantal zones spreken lovend over het lopende project "onthaarpunt partnergeweld" van het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) De Viersprong. Ook in andere zones kan dergelijk project spoedig worden opgestart, waarbij een hulpaanbod kan worden voorzien aan zowel het slachtoffer als de pleger, als koppel en dit na doorverwijzing van de politie. Dit onthaarpunt bestaat ondertussen een half jaar, maar kende een moeilijke start. De doorverwijzingen gebeurden eerder mondjesmaat en de politiemensen moesten vaak gewezen worden op het nut van het onthaarpunt. Beide zijdes, justitie/politie en welzijnswerk, zijn in een leerproces over hoe door te verwijzen en hoe om te gaan met de doorverwezen personen.

Andere zones betreuren geen gebruik te kunnen maken van dit project. Een korpschef schetst de noodzaak om op het niveau van het gerechtelijk arrondissement een interventiemodel voor de afhandeling van dossiers partnergeweld te creëren naar analogie

met wat er in het arrondissement Kortrijk is opgestart. Er wordt in zijn zone verwezen naar een centraal meldpunt bij het CAW, waarbij de vrijwillige hulpverlening maximaal kan inspelen in afwachting van een beslissing nopen het dossier door het parket. Wat betreft herbezoeken bij gezinnen met partnergeweld is er een groot hiaat.

Er is nood aan meer structureel overleg en afspraken tussen justitie en hulpverlening. Dossiers partnergeweld kunnen hierdoor niet wat nefast is voor opvolging en afhandeling. Meer personeel op verschillende vlakken is wenselijk, maar hun taken moeten wel op elkaar afgestemd worden.

(5) Bijkomende opmerkingen

Er is onmiskenbaar een kentering merkbaar in het behandelen van interventies bij partnergeweld in positieve aard. Enkel de hulpverlening en de administratie kunnen beter georganiseerd worden. De hulpverlening zou directer moeten optreden. In plaats van een vooropgesteld verhoorblad zou een leidraad voor de verhoorder gebruiksvriendelijker zijn. Algemeen is een korpschef van oordeel dat de problematiek van IFG in de zone vrij goed geschat en aangepakt wordt, doch meent hij dat de globale aanpak van IFG nog veel zou verbeterd en uitgebreid kunnen worden indien er meer personeel en middelen ter beschikking zouden zijn.

4. BRUSSEL

Het parket van Brussel heeft alle lokale politiezones aangeschreven om te polsen naar hun houding, toepassing en opmerkingen en heeft een samenvattend overzicht overgemaakt. Er zijn heel wat antwoorden toegekomen, die door het parket werden samengevat. In het algemeen merkt men dat de lichte paniek die ontstaan was net na het in werking treden van de omzendbrief verdwenen is en dat iedere politiezone een weg heeft gevonden om dossiers partnergeweld aan te pakken. Er wordt hierbij zeker rekening gehouden met de richtlijnen uit COL 4/06, maar iedere zone heeft er zijn eigen accenten bij gelegd.

(1) Algemeen

De meeste politiediensten melden dat er voldoende middelen zijn. Een aantal meldt echter dat er onvoldoende informaticatechnische ondersteuning is. In een aantal politiezones zijn er problemen met dossierbeheer en –registratie.

De modellen van verhoor werden in bijna elke zone aangepast, wat de uniformiteit natuurlijk niet ten goede komt. De voornaamste reden hiervoor zou zijn dat de vragen nogal “koud” zijn opgesteld in verhouding met de gemoedstoestand van bijvoorbeeld een slachtoffer. De volgorde zou ook niet logisch zijn en te tijdrovend. De modellen worden soms enkel in zware dossiers gebruikt. De verhoren zijn te arbeidsintensief ten opzichte van lichte feiten. Hierbij wordt de bedenking geopperd of de definitie van partnergeweld niet meer afgebakend moet worden.

(2) Personeel

De meeste politiediensten melden dat zij over voldoende interventiepersoneel beschikken, uitgezonderd sommige urbane zones. Bij elke Brusselse zone is er een dienst jeugd en gezin die veelal de opvolging van een dossier kan verzekeren.

Tussenkost van politie is tijdrovend indien alle richtlijnen uit COL 4/06 dienen te worden opgevolgd. Slachtofferbejegenaars van de politie nemen hierin echter een groot deel van het takenpakket over. Om geen kostbare tijd te verliezen, hebben de meeste politiezones zelf modellen van verhoor, checklisten en dergelijke opgesteld.

Voor wat het parket betreft, is het zo dat de dossiers IFG opnieuw over alle zonale secties werden verdeeld en bijgevolg niet meer gecentraliseerd zijn in een sectie 'zeden en IFG'. Het tekort aan magistraten bij het Brusselse parket is al bekend.

(3) Materiële middelen

Hierop hebben bijna alle politiediensten positief geantwoord. Er wordt gesproken over de aanwezigheid van fototoestellen (voor verwondingen, plaats van delict, etc.), speciale verhoorlokalen voor slachtoffers, computers en dergelijke.

(4) Samenwerking met psycho-medico-sociale sector

De politionele slachtofferbejegenaars en de sociale assistenten bij bepaalde politiezones nemen de taak op zich om de contacten te leggen en te onderhouden met de verschillende actoren uit de psycho-medische-sociale sector. Deze samenwerking verloopt blijkbaar goed, al is het voor de politiediensten niet altijd duidelijk naar welke organisatie moet verwezen worden.

Men merkt een verbetering in de samenwerking met de huisartsen.

Men meldt echter een groot tekort aan opvangplaatsen in vluchthuizen, waardoor de slachtoffers soms niet anders kunnen dan terug te keren naar de geweldpleger.

(5) Bijkomende opmerkingen

Er zijn nog een aantal opmerkingen, zoals bv. omtrent het attest van werkonbekwaamheid dat door bepaalde dokters niet afgeleverd wordt aan werklozen of huisvrouwen. Minderjarige plegers kunnen niet opgenomen worden in het registratiesysteem, hetgeen leidt tot een onvolledig beeld. De administratieve inbeslagname van wapens is zeer vaag en het is onduidelijk wie en wanneer er beslist over de teruggave. In het Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) is er niets over terug te vinden over een vrijlating onder voorwaarden, hetgeen de werking bij nieuwe feiten bemoeilijkt.

De houding van de politiediensten was over het algemeen positief. Politie vindt echter vaak dat er veel van hen wordt verwacht in de dossiers IFG, zelf wanneer het gaat om zeer lichte feiten. Dezelfde bedenking wordt gemaakt op het parket, maar men beseft dat een afbakening van de materie niet evident is.

5. CHARLEROI

Pour l'arrondissement de Charleroi, nous disposons de la réponse du Parquet et de différentes zones de police.

A. Parquet

La magistrate de référence estime que les moyens mis à disposition du Parquet de Charleroi peuvent être qualifiés de suffisants pour appliquer le mode d'intervention tel que déterminé dans la COL 4/2006 sous les réserves suivantes :

- Le nombre de dossiers à traiter : Il y a lieu de relever que le nombre de dossiers de violences conjugales est important et que les magistrats chargés de traiter cette problématique ont, en outre, un autre contentieux volumineux à gérer. Le Parquet demande **l'engagement d'un ou d'une criminologue** afin d'aider les magistrats.
- L'encombrement des juridictions de fond.
- Et des suggestions de modifications législatives, comme la modification de
 - 1) l'article 36§2 de la loi sur la détention préventive. Cet article stipule : "lorsque en réglant la procédure, la chambre du conseil renvoie l'inculpé devant le tribunal correctionnel... en raison d'un fait qui justifie l'application d'une condition visée à l'article 35, elle peut, par une ordonnance séparée et motivée..., décider du maintien ou du retrait de ladite condition. Elle ne peut en imposer de nouvelles". Selon la magistrate, il résulte du libellé de cet article que la chambre du conseil ne peut pas prolonger les conditions pour un délai qu'elle déterminerait et pour un maximum de trois mois.
 - 2) l'article 329 du Code pénal. Les menaces par gestes ou emblèmes d'un attentat contre les personnes ou les propriétés, punissable d'une peine criminelle, est actuellement punissable d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de 26 francs à 100 francs. La magistrate affirme que, du chef de cette infraction, il n'est, dès lors, pas possible pour un juge d'instruction de décerner un mandat d'arrêt et/ou de décider de mesures alternatives. Elle pose dès lors la question suivante : Dans le cadre des violences conjugales, n'est-il pas plus traumatisant pour une victime d'être menacée par une arme plutôt que d'être menacée verbalement?

B. Police

(1) En général

- **L'éloignement de l'auteur** : la police d'une zone signale que l'usage de la force étant proscrit pour contraindre le suspect à quitter les lieux ou à suivre les intervenants au commissariat, ils rencontrent des difficultés notamment pour l'établissement du triptyque. De ce même fait, faire en sorte d'éviter que la victime

doive elle-même quitter la résidence conjugale pour assurer sa sécurité et, le cas échéant, celle de ses enfants, reste difficile à mettre en application.

- **L'information** : la police de la même zone se plaint de ne disposer d'aucune information relative au devenir de la brochure contenant des informations sur les droits de la victime que les intervenants sont sensés lui remettre.
- **Le suivi** : selon la police de cette zone, étant donné la charge de travail de chacun, les intervenants sont souvent dans l'impossibilité de reprendre contact avec les différentes victimes afin de les rassurer et de vérifier l'évolution de la situation, tel qu'il est prévu.
- **L'enregistrement audiovisuel** : au même endroit, l'on signale que l'enregistrement audiovisuel de l'audition de la victime n'est pas appliqué au sein de sa zone, le service d'intervention en disposant pas du matériel ad hoc.
- **Modèles de PV et d'audition** : La police de cette zone fait aussi remarquer que les modèles d'audition sont très rarement utilisés, d'une part, parce qu'ils ne peuvent être établis qu'au commissariat et, d'autre part, parce que les canevas sont estimés trop lourds pour la plupart des intervenants.
- **L'information des décisions à l'égard de l'auteur** : La police de cette même zone fait remarquer que son service n'étant pas tenu au courant des décisions de remise en liberté des auteurs, il leur est impossible d'en informer la victime.

(2) Personnel

- Dans la quasi unanimité des zones de police de l'arrondissement, on estime que les mesures préconisées par la circulaire sont relativement astreignantes et exigent presque systématiquement l'engagement d'une équipe de deux hommes durant plusieurs heures dans la mesure où l'auteur doit systématiquement être privé de liberté pour être entendu dans les locaux des services de police, le magistrat doit être avisé et la victime entendue dans des conditions particulières également. Par ailleurs, selon la police, la politique des magistrats est de solliciter très régulièrement la présentation de l'auteur en son office ce qui nécessite la rédaction du procès-verbal en urgence. De ce fait, le personnel ainsi occupé ne peut être affecté à d'autres missions qu'elles soient préventives ou répressives.
- Dans une de ces zones, on ajoute que cela accroît le temps d'attente des citoyens pour d'autres types d'intervention et que de surcroît, lorsqu'il y a arrestation et présentation, elle doit mobiliser 2 personnes en début de journée pour le transfert au parquet. Il y a peu de cas où le prévenu passe immédiatement devant un magistrat et leur avant-midi est entièrement consacré à cette présentation. Elle précise aussi que, lors de l'accomplissement des missions définies par la circulaire, il y a fréquemment des dépassements d'horaires qui génèrent des heures supplémentaires. Ces heures nécessitent une récupération au détriment d'autres tâches, ce qui augmente le rythme et la charge de travail ainsi que le stress et la fatigue, néfastes aux bonnes conditions de travail. La police d'une autre de ces

zones précise que, au-delà de cette surcharge de travail, le personnel reste particulièrement sensibilisé au phénomène.

- A l'inverse, la police de la dernière zone souligne que la bonne application de la circulaire ne dépend pas essentiellement de la quantité de personnel engagé. Ce point peut poser problème au niveau du recontact avec les victimes mais les principales difficultés rencontrées sont liées au bon vouloir des suspects dont dépend souvent le devenir des victimes.

(3) Moyens matériels

- Pour la police d'une zone, il y a assez de moyens matériels et ce, d'autant plus que l'agrandissement de leur hôtel de police renforcera la confidentialité des auditions.
- La police d'une autre zone fait remarquer que, vu les nombreuses présentations au Parquet, la mobilisation des cellules est très fréquentes (deux disponibles) et, conjuguées à des arrestations d'auteurs d'autres faits pénaux ou de police administrative, elle se trouve régulièrement à saturation de cachots et qu'elle n'a pas d'accord avec d'autres zones de police. De plus, un véhicule doit être disponible pour les transferts et ils doivent assurer les repas du matin. Certains auteurs souillent et dégradent la cellule, l'entretien étant alors assuré par du personnel de la zone.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

Dans l'ensemble des zones de police de l'arrondissement, il semble que les relations avec ce secteur se limitent aux relations avec le service d'aide aux victimes (SAV) de la zone de police qui agit en qualité d'intermédiaire avec d'autres acteurs avec lesquels la police n'a pas de contact.

(5) Remarques supplémentaires

La police d'une zone fait remarquer que pour chaque fait entrant systématiquement dans le cadre de la circulaire, un avis doit être fait au magistrat, et cela même pour les faits mineurs. Cela abolit toute notion de discernement et d'évaluation de la situation par les intervenants et/ou gradés. Lorsque les faits se déroulent en plus la nuit, ils réveillent des magistrats pour des faits parfois mineurs et doivent supporter leurs remarques désobligeantes. Une faculté d'évaluation de la situation par les intervenants et de non-appel aux magistrats pour les faits mineurs devraient, selon cet avis, être laissée aux intervenants sur le terrain.

6. DENDERMONDE

Het parket van Dendermonde verzamelde antwoorden van alle veertien politiezones en maakte deze vervolgens over, zonder er echter eigen, geschreven, reflecties aan toe te voegen. Hieronder worden de antwoorden van de korpschefs samengevat.

A. Parket

Echter, in een kort telefonisch contact stelde de referentiemagistraat duidelijk dat er een tekort aan middelen is om te voldoen aan een zeer ambitieuze COL 4/06. Aldus moet er ofwel meer flexibiliteit in de aanpak verwerkt worden, ofwel dienen er meer middelen - bij alle betrokken actoren - vrijgemaakt worden.

B. Politie

(1) Algemeen

De uitvoering van COL 4/06 is zeer arbeidsintensief en vereist een verregaande en tijdrovende procedure. Een tussenkomst in een eenvoudige zaak (zonder voorleiding voor de onderzoeksrechter) neemt al vlug drie uur in beslag. Deze tussenkomsten hypothekeren de andere taken van de interventieploegen. Binnen de "Schelderegio" werd een protocolakkoord afgesloten over de onderlinge bijstand tussen de vijf zones met betrekking tot die situaties waar de werkdruk niet meer kan opgevangen worden door een enkele zone.

Een korpschef omschrijft de beschikbare werkingsmiddelen (bv. een IFG-kaft, een type PV, een brochure, ...) toereikend voor de toepassing van het interventiemodel. Sommige middelen kunnen echter nog geoptimaliseerd worden om het gebruik ervan te vereenvoudigen. Dit wordt door nog twee korpschefs beaamd.

De procedure uit COL 4/06 wordt niet overal in zijn totaliteit toegepast, maar er worden lokaal in samenspraak met de procureur des Konings drie procedures gevolgd, naargelang de ernst van de feiten. Hoe de ernst dient geschat te worden werd hierbij uitgeschreven.

Aanpassingen van beleid, aanpak of infrastructuur hebben vaak een belangrijke financiële consequentie. Kan men verwachten dat een politiezaak zich voortdurend aanpast aan nieuwe richtlijnen zonder dat er een financiële inspanning wordt geleverd door de overheid die de richtlijnen uitschrijft?

(2) Personeel

Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan geen problemen te ondervinden. Er bestaat wel eensgezindheid over het feit dat partnergeweld een complex fenomeen is en een intensieve opvolging vergt. Het zou nuttig zijn, zo schrijft een korpschef, indien een afzonderlijk maatschappelijke werker deze materie kan opvolgen.

Er is een capaciteitsprobleem voor opvolging en nazorg voor dossiers IFG of partnergeweld. In een zone is er al meer dan een jaar geen bemanning van de sociale dienst meer en wacht men op een nieuwe gespecialiseerde hoofdinspecteur-politieassistent. Ook in andere zones wordt het somber geschetst. Er is onvoldoende personeel voor de opvolging van ernstige IFG-dossiers. De toepassing van COL 4/06 zorgt voor een grotere belasting van de diensten. De plaats binnen de eenmansdienst Jeugd, Gezin en Welzijn werd bovendien recentelijk vacant.

In vele gevallen van partnergeweld zijn kinderen betrokken die een afzonderlijke opvang en begeleiding vergen. De maatschappelijke cel die instaat voor deze begeleiding is enkel beschikbaar binnen de kantooruren. Buiten deze uren is er slechts geïmproviseerde opvang, zonder daar voldoende personeel voor te hebben. Op externe sociale diensten of opvangcentra kan op dat tijdstip ook geen beroep gedaan worden.

(3) Materiële middelen

Ook op deze vraag stelt ongeveer de helft van de respondenten geen problemen te ondervinden. Er zijn niet zoveel extra materiële middelen nodig voor de uitvoering van de COL 4/06, schrijft een korpschef.

Men beschikt in zijn zone niet over een eigen regiekamer voor het uitvoeren van videoverhoren, maar zulk een verhoor is toch eerder uitzonderlijk. Een andere korpschef beaamt dit, maar stelt dat een fototoestel voorzien in elk voertuig met de bedoeling om ter plaatse bepaalde zaken vast te leggen een meerwaarde kan betekenen.

Nog steeds stelt zich het probleem van infrastructuur voor de eerste opvang van slachtoffers op het onthaal, schrijft een korpschef. Hier wordt binnen het jaar verbetering verwacht met het uitbreiden van het kantoor met een bijgebouw waar het nieuw onthaal zal worden ondergebracht. Aangiftes van partnergeweld gebeuren meestal in een beschikbaar verhoorlokaal, hetgeen soms problemen geeft voor discretie en mogelijke confrontatie met de dader, vermeldt een andere korpschef. Er is nood aan betere accommodatie.

Er zijn bovendien te weinig middelen om te werken met kinderen.

Binnen de sociale cel van een zone is er slechts één draagbare computer beschikbaar voor een bezetting van drie personeelsleden.

(4) Samenwerking met psycho-medico-sociale sector

De middelen en mogelijkheden voor samenwerking wordt meestal voldoende uitgebreid geacht en de samenwerking binnen het project Partnergeweld wordt zeer goed bevonden. In dit project Partnergeweld worden echter niet alle politiezones betrokken.

Toch worden er een aantal knelpunten aangereikt. Een korpschef schrijft dat de samenwerking nog voor verbetering vatbaar is. De meeste hulpverleners hebben immers een verkeerd beeld van de werking van de politie en zijn daarom terughoudend om samen te werken of informatie door te geven.

De mogelijkheid tot specifieke crisisopvang en onmiddellijke doorverwijzing of hulp buiten de kantooruren ontbreekt echter. Een gebrek aan opvang wordt vaker gemeld.

Drie korpschefs stellen duidelijk dat er geen afdoende samenwerking is. De middelen en mogelijkheden daartoe werden recentelijk afgetoetst. Voorlopig kunnen hun politiezones geen doorverwijzingen doen naar het project Partnergeweld. Noodgedwongen worden betrokkenen enkel doorverwezen naar het Centrum voor Hulp aan Slachtoffers en andere reguliere hulpverlening. Bij de samenwerking met het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) wordt er niet kort op de bal gespeeld.

Er is weinig zicht op de acties van artsen betreffende doorverwijzingen. De mogelijkheid van verwijzingen door de artsen naar het CAW was een onderdeel van het project Partnergeweld bij de opstart ervan.

(5) Bijkomende opmerkingen

De aanpak van partnergeweld zoals omschreven in COL 4/06 volstaat soms niet voor heel complexe, terugkerende zaken. In deze gevallen wordt telkens heel wat werk geleverd, zonder dat dit wezenlijk wat bijbrengt aan de oplossing van het werkelijke probleem.

Volgens COL 4/06 moet het parket gecontacteerd worden indien het slachtoffer sporen van fysiek geweld vertoont, doch dit leidde tot een overbelasting van de magistratuur met dienst, waardoor deze regel afgezwakt werd. Maar nu is het voor sommige politieambtenaren niet meer zo duidelijk wanneer er contact met het parket moet opgenomen worden en wanneer niet.

Een korpschef getuigt dat bij ernstige gevallen van partnergeweld de politie probeert om de dossiers goed en volledig samen te stellen en binnen de gestelde termijnen door te sturen naar het parket. De terreinwerkers stellen echter vast dat er grote verschillen zijn tussen de magistraten met dienst betreffende de interpretatie van COL 4/06 en het uitschrijven van dringende opdrachten.

Er gaat bijzonder veel tijd verloren wanneer politiediensten met een slachtoffer moeten langsgaan op de spoedafdeling van het ziekenhuis. Meestal duurt dit twee tot drie uur. De ernst waarmee politie een dossier partnergeweld aanpakt, staat in schril contrast tot de routinebenadering van de spoedopnamediensten.

7. EUPEN

Zowel het parket als beide politiezones hebben de vragen beantwoord.

A. Parket

Het parket van Eupen beschikt in het algemeen niet over voldoende middelen om in hun taken te voorzien. De infrastructuur schiet sterk te kort, en de informatica ontbreekt. Zware gevallen van partnergeweld zijn in het arrondissement Eupen echter zeer zeldzaam. In het overgrote deel van de meldingen, gaat het om lichte of zeer lichte daden.

De mogelijkheden en middelen voor de opvang en behandeling van slachtoffers en daders is ontoereikend. Er is weliswaar een vrouwenvluchthuis aanwezig, maar daar zijn zelden vrije plaatsen beschikbaar. Dit komt onder meer omdat verscheidene slachtoffers uit andere regio's ook daar ondergebracht worden. Een plaats waar daders, die van hun partner of familie gescheiden moeten worden, ondergebracht kunnen worden, ontbreekt volledig.

De Duitstalige Gemeenschap beschikt over een zeer nauw en uitgebreid net van sociale voorzieningen met betrekking tot informatie, begeleiding en ondersteuning van mensen uit alle klassen en situaties.

B. Politie

(1) Algemeen

Er werden voldoende middelen vrijgemaakt om de COL 4/06 uit te voeren. Er blijkt echter een probleem wat betreft de communicatie tussen de politiediensten, de betrokken families en diensten voor Jeugdwerk. Deze algemene communicatie is niet optimaal en zou verbeterd moeten worden.

(2) Personeel

Het interventieteam komt in de meeste gevallen als eerste in contact met nieuwe gevallen van partnergeweld. Dit personeel is zeer gemotiveerd, maar echter niet gespecialiseerd voor intrafamiliaal geweld. Zij kunnen situaties soms niet correct inschatten, bijvoorbeeld als het om niet-fysiek partnergeweld gaat. Het verdere onderzoek wordt echter uitgevoerd door gespecialiseerd personeel.

Soms bestaat er kans op incoherentie tussen verschillende diensten (interventie, recherche en de dienst slachtofferbejegening).

(3) Materiële middelen

De basis is zeker aanwezig, doch extra middelen om slachtoffers en daders te informeren zouden meer dan welkom zijn.

(4) Samenwerking met de psycho-medico-sociale sector

Hiervoor zijn onvoldoende middelen voor handen. Er is geen goede communicatie tussen de verschillende actoren belast met partnergeweld, waardoor er ook geen gemeenschappelijk standpunt tot aanpak van partnergeweld aanwezig is. De taken van politie zijn beperkt tot vaststellen, verhoren, nodige onderzoeken uitvoeren.

De betrokkenheid van de politie stopt echter vanaf het ogenblik dat de dader en slachtoffer doorgestuurd werden naar de zorgsector. Er is geen samenwerking, noch communicatie of feedback.

(5) Bijkomende opmerkingen

Aanvullend op de opmerkingen bij de samenwerking met de psycho-medico-sociale sector, wordt gesteld dat er in het algemeen meer nood is aan overleg en samenwerking. Alle betrokken diensten dienen elkaar de nodige informatie te geven zodat ieder zijn taken kan optimaliseren. Zogenaamde afgesloten zaken van partnergeweld garanderen immers geenszins een volledige bescherming van het slachtoffer. Om recidive te vermijden moet de nodige informatie aan andere diensten doorgestuurd worden.

8. GENT

We ontvingen zowel van het parket als van de tien politiezones uit het arrondissement antwoord. Deze antwoorden worden hieronder samengevat.

A. Parket

Momenteel zijn er vijf parketmagistraten werkzaam in de sectie Jeugd en Gezin. Dit team had in de laatste referentieperiode (november 2007 – november 2008) een input van 14.540 dossiers. In vergelijking met het voorgaande jaar is het aantal dossiers niet toegenomen, doch blijft het een grote massa om te verwerken.

Ingevolge hervormingen aan de Jeugdbeschermingswet in 2006-2007 werden er 1,5 voltijdse jeugdcriminologen aangesteld voor bijstand aan de magistraten. Deze bijstand kan toegejuicht worden. Evenwel is het jammer dat voor partnergeweld er geen bijkomende parketjuristen of parketcriminologen werden aangesteld. Parketjuristen of parketcriminologen hebben geen zittingen of dagtelefoondiensten, en kunnen derhalve elke dag doorwerken – dit in tegenstelling tot de magistraten die hierin veel tijd dienen te investeren. De bijstand van een bijkomend persoon zou welkom zijn. De aanstelling van een parketjurist voor de dossiers partnergeweld zou ideaal zijn.

Er zijn geen noemenswaardige problemen aangaande het administratief personeel, alsook op gebied van materiële middelen.

Betreffende de samenwerking tussen justitie en hulpverlening wordt er gewezen op de 'stuurgroep Partnergeweld' waarin mensen van het parket, de lokale politiezones, de hulpverlening en de provincie samenkomen. Er zijn echter slechts vier politiezones bij deze stuurgroep aangesloten.

Wat betreft de hulpverlening zijn er slechts drie personen werkzaam rond partnergeweld voor het gerechtelijk arrondissement Gent. . Voor heel de provincie Oost-Vlaanderen is dit omgerekend naar 6,5 voltijdse hulpverleners. Volgens schattingen uitgaande van de registratiegegevens van de laatste jaren, dienen er nog drie voltijdse hulpverleners bij te komen.

Samenvattend kan men zeggen dat de diverse overheden hun best doen om de hulpverlening rond partnergeweld te financieren, doch dat het einde van de tunnel nog niet in zicht is.

B. Politie

(1) Algemeen

Slechts enkele algemene kritieken worden gegeven. Zo zijn er naar aanleiding van het verschijnen van de omzendbrief geen bijkomende middelen ter beschikking gesteld, schrijft een korpschef. Het interventiemodel uit COL 4/06 werd in de reguliere werking geïmplementeerd.

Het type verhoor is te omslachtig, waardoor het bijna niet wordt gebruikt. Het is ook niet altijd haalbaar om de verdachte ten burele te verhoren, bijvoorbeeld als de verdachte weigert mee te gaan.

Verskillende korpschefs merken bovendien op dat er geen responsabiliseringsprogramma(s) in het arrondissement aanwezig zijn.

(2) Personeel

Hierbij zijn de meningen verdeeld. De helft van de zones schrijft geen problemen te ondervinden op het gebied van personeelscapaciteit. Verschillende zones onderschrijven echter problemen omdat het beschikbare personeel bij interventiediensten beperkt is (vaak is er slecht één ploeg aanwezig in die zone). In vele gevallen kunnen de slachtofferbejegenaars dit capaciteitsprobleem opvangen en het onderzoek op een kwaliteitsvolle manier verder zetten. Een korpschef schrijft echter dat er slechts één personeelslid voltijds instaat voor slachtofferbejegening, waardoor het de bedoeling is dat alle politieambtenaren in de zone de slachtoffers in contact kunnen brengen met de hulpverlening.

Er dient onderlijnd te worden dat de hercontactnames een bijkomende interventielast met zich mee brengen. Deze hercontactnames gebeuren door de wijkpolitie en de Maatschappelijke Cel en zijn in de dagdagelijkse werking opgenomen. Bij de ernstige vormen van partnergeweld staan de consultants van de Maatschappelijke Cel in voor de hercontactname en de opmaak van een sociaal onderzoeksrapport bestemd voor het parket. Bij de onrustwekkende vormen van (ex-)partnergeweld volgen de Maatschappelijke rechercheurs de dossiers op. Voor de minder ernstige vormen gebeurt de hercontactname naar aanleiding van een kantschrift vanuit het Parket.

Een korpschef geeft aan dat om de goede werking te garanderen de aanwerving van een politieassistent noodzakelijk is.

(3) Materiële middelen

Er worden geen tekorten aangegeven. In één zone is er nog geen specifiek lokaal voor slachtofferopvang, maar wordt dit voorzien in het nieuwe politieggebouw dat normaal in 2010 afgewerkt zal worden.

(4) Samenwerking met de psycho-medico-sociale sector

De samenwerking met de externe hulpverlening verloopt vlot, schrijven verschillende korpschefs, al zijn de wachttijden soms lang en stellen er zich soms problemen inzake beschikbare capaciteit bij crisisopvang. Er is een arrondissementeel project Partnergeweld, hetgeen positief onthaald wordt. Dit vooral omdat er drempelverlagend wordt gewerkt, bijvoorbeeld via de doorverwijzingformulieren.

Men spreekt vooral over de samenwerking met het CAW, die momenteel extra budget vraagt aan de gemeenten. Indien de financiële middelen vrij komen, zal er geen probleem meer zijn. Momenteel is er echter nog een capaciteitstekort, zowel in ambulante als in residentiële hulpverlening. Koppelbegeleiding is nog voldoende, maar zit aan de limiet.

Maar er zijn nog heel wat andere instanties die kunnen aangesproken worden en waarmee samengewerkt zou kunnen worden, schrijft een korpschef. Er zijn heel wat verschillende soorten begeleiding. Niet elke instantie hanteert eenzelfde methode om mensen te begeleiden, hetgeen een groot voordeel is dat nog te weinig wordt aangewend.

De politie kan enkel op basis van vrijwilligheid mensen in contact stellen met de hulpverlening. De uithuiszetting van de geweldplegende partner is een niet voor de hand liggende strategie. Vele slachtoffers kiezen een veilig opvangadres. Zij hebben schrik voor represailles van de partner en eventueel zijn/haar familie. Indien er kinderen in het gezin aanwezig zijn, zorgt dit vaak voor schrijnende toestanden. Jongens ouder dan 12 jaar kunnen bij voorbeeld niet meer samen met de moeder in een residentiële setting opgevangen worden. Sommige slachtoffers kiezen uiteindelijk voor een terugkeer naar de eigen woonsituatie.

Meer aanbod van bij voorbeeld doorgedreven daderhulp of specifieke aandacht voor kinderen zou zeker geen overbodige luxe zijn. Bovendien verloopt de begeleiding van allochtone slachtoffers zeer moeizaam.

Eén korpschef schrijft kortaf dat de samenwerking thans nog onbestaande is.

(5) Bijkomende opmerkingen

De korpschefs geven een aantal kleine opmerkingen. Zo is de aanpak van IFG, *in casu* (ex-) partnergeweld, één van de prioriteiten in het zonaal veiligheidsplan. Een constante opfrissing van COL 4/06 bij operationele personeelsleden zou erg nuttig zijn. Er blijft ook een gevoel van machteloosheid bestaan bij gezinnen waar het geweld en de interventies aanhouden.

De extra aandacht die recent werd besteed aan kinderen, die voorheen als getuige van feiten vaak op de achtergrond kwamen te staan, is zeker positief. Ook de aandacht voor andere getuigen dan de kinderen kan niet worden omzeild. Doch dit is terug extra arbeids- en tijdsintensief.

9. HASSELT

Via de procureur des Konings werden de antwoorden van alle negen politiezones individueel overgemaakt. De procureur zelf heeft geen bijkomende opmerkingen toegevoegd.

(1) Algemeen

In het ISLP-systeem werd een 'proces-verbaal IFG' en een 'verhoorblad IFG' geïmplementeerd. Deze documenten moeten leiden tot meer ernstige vaststellingen, hetgeen meer tijd vergt. Zeker indien een tolk gevorderd moet worden, is de procedure IFG volgens sommige interventieleden te tijdrovend.

Dossiers IFG gaan gepaard met veel administratief werk, dat deels overbodig is. Het aanvankelijke model proces-verbaal (PV) is zeer uitgebreid en in een eerder weinig gebruiksvriendelijke configuratie opgesteld. Door deze configuratie moet de opsteller alle stappen doorlopen, hetgeen zeer tijdrovend is. Daarenboven moeten regelmatig nog navolgende PV's gemaakt worden. Het grootste deel van de administratieve last qua opvolging situeert zich dan ook bij de politie.

(2) Personeel

De meeste zones schrijven geen grote problemen te ondervinden. Er is wel vraag naar meer gevormd en gespecialiseerd personeel. Tijdens het weekend en de nachturen is, omwille van beperkte capaciteit (één interventieploeg), een onmiddellijke toepassing van het interventiemodel niet altijd mogelijk.

Meer personeel zal wel tot beter resultaat leiden. De toepassing van COL 4/06 is bijzonder tijdsintensief. Vooral voor de interventieploegen op het terrein is het vaak te druk: dossiers inzake partnergeweld vergen veel tijd.

Momenteel wordt er haast geen gebruik gemaakt van het audiovisueel verhoor, aangezien het parket hierom nooit verzoekt. Indien dit zou veranderen, zal er te weinig personeel zijn om die verhoren af te nemen.

(3) Materiële middelen

De middelen lijken voldoende, doch er is weinig zicht op kwaliteitsvol gebruik van deze middelen. Er dient meer opvolging te komen betreffende de correcte toepassing van beschikbare middelen. Er worden verder geen problemen aangekaart.

(4) Samenwerking met de psycho-medico-sociale sector

Er is nood aan meer overleg om de middelen gezamenlijk te kunnen bespreken. Er wordt bij voorbeeld gevraagd om de vergaderingen van de arrondissementele raad opnieuw te organiseren. Door dit overleg kan de werking besproken worden en zal wederzijds contact vlotter verlopen, waardoor slachtoffers minder lang op begeleiding zullen moeten wachten.

Een korpschef schrijft uitdrukkelijk dat er weinig tot geen samenwerking is met de psychosociale sector. Uitgezonderd via de beperkte feedbackformulieren, is er geen zicht op de opvolging van de gezinnen.

(5) Bijkomende opmerkingen

Er wordt te weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de gewelddadige partner uit het huis te zetten. Hierdoor moet er vaak opvang gezocht worden voor het slachtoffer én kinderen. Crisisopvang voor meerdere personen is niet evident, en kan voor de kinderen als extra traumatisch ervaren worden. Bovendien zouden er een aantal wettelijke initiatieven genomen kunnen worden, bij voorbeeld inzake snellere procedures tot uithuiszetting naar analogie van het Nederlandse systeem.

Bij de opstart van het project IFG werd er geschreven dat het aantal tussenkomsten voor partnergeweld op termijn zou dalen. Er is echter enkel een toename van het aantal feiten merkbaar. De drempel tot aangifte is gelukkig verlaagd, maar dit blijft tot een stijging van de werklust leiden. De inbreng van andere diensten in deze problematiek zou verhoogd moeten worden, zodat de werklust bij politie wat verlaagd kan worden en er een betere kwaliteit kan gegarandeerd worden.

10. IEPER

Er werden door de lokale politie van Ieper enkele korte bemerkingen geformuleerd. De korpschef verwijst bovendien naar de werkdagen van 29 en 30 april 2009 betreffende de "COL 3/06 en COL 4/06, drie jaar later ..." waar veel gefundeerde opmerkingen werden gemaakt. Het parket van Ieper heeft geen bijkomende opmerkingen gegeven.

Door de politiezone worden er voldoende opgeleid personeel en materiële middelen ter beschikking gesteld om te kunnen voldoen aan de omzendbrief. Er is inzake partnergeweld een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de politie, het parket, het CAW en het provinciebestuur.

11. KORTRIJK

Zowel het parket als de zes politiezones hebben de vragen beantwoord. Hun opmerkingen worden hieronder samengevat.

A. Parket

De bevraging gaf aanleiding tot overleg binnen de sectie gezin en zeden van het parket, waaruit een aantal bemerkingen zijn gekomen. Allereerst is het duidelijk dat de gerichte aanpak van alle vormen van IFG een sterke verhoging van het aantal processen-verbaal in

dat verband heeft gegenereerd. De aanpak vergt een aanzienlijke bijkomende inzet van de parketmagistraten. Maar ook voor de administratie leidt dit tot verhoogde werklast. Niet alleen is er een grote stijging van het aantal processen-verbaal, ook de dossiers partnergeweld vergen ook meer tijd voor opvolging en afhandeling. Bovendien vraagt een gerichte aanpak meer dialoog en samenwerking met verschillende actoren (parketdiensten onderling, verschillende politiediensten, welzijnswerkers en hulpverleners). Dit aspect van een gecoördineerd en gestructureerd beleid voor IFG vergt een beduidende tijdsinvestering in overleg, het afstemmen van visies en werkmethodeken, evaluaties, het oplossen van allerlei concrete problemen, etc. Er werden naar aanleiding van COL 4/06 geen extra middelen en personeel voorzien door de FOD Justitie om in de taken te voldoen. Er wordt dus uitsluitend geput uit de meerinspanning en het enthousiasme van magistraten en ander personeel. Hierdoor wordt elders in het werkveld ingeboet op inzet en kwaliteit van onderzoek.

Enkele jaren geleden werden feiten van partnergeweld meestal geseponneerd met als reden "misdrijf van relationele aard", maar met de COL 4/06 werd het roer radicaal omgegooid. Echter, dit betekent niet dat meteen de ganse justitiële wereld gewonnen was voor deze nieuwe aanpak. Het vergt immense inzet en doorzettingsvermogen om magistraten, medewerkers, politieambtenaren en andere actoren te overtuigen van de waardevolle taak voor politie en parket. Het blijft noodzakelijk op volgehouden wijze voluit in te zetten op sensibilisering. Temeer daar de benadering van IFG vanuit het welzijnswerk vaak niet spoort met de klassieke, eerder punitief georiënteerde, justitiële benadering van misdrijfpleging. Het toevoegen van een of meer medewerkers met menswetenschappelijke opleiding aan elke parketsectie belast met dossiers IFG biedt een absolute meerwaarde. Aldus zou een criminoloog een gerichte sensibiliseringspolitiek naar parket, rechtbank en politie kunnen voeren en ook breder kunnen werken, bij voorbeeld naar de medische wereld toe. Anderzijds zou hij een brugfunctie kunnen vervullen tussen de verschillende beroepsgroepen die met elkaar in dialoog gaan rond IFG, en mee een draagvlak vormen bij het uitwerken en stimuleren van gezamenlijke initiatieven. Ook in concrete dossiers zou een criminoloog in concrete dossiers en situaties een bijdrage kunnen leveren tot het uitwerken en realiseren van een aanpak op maat.

B. Politie

(1) Algemeen

Hoewel de invoering van de COL 4/06 geleid heeft tot een substantiële verhoging van de werklast, werden er geen extra middelen voorzien voor de uitvoering van die omzendbrief. Er werd wel een referentieambtenaar aangeduid, doch die dient deze nieuwe opdracht te combineren met zijn andere taken waardoor een optimale opvolging niet gegarandeerd kan worden. Samenwerking tussen verschillende politiezones betreffende slachtofferbejegening verloopt niet steeds vlot.

De helft van de politiezones meldt geen substantiële problemen te hebben met het vrijmaken van personeel en materiële middelen ter uitvoering van de COL 4/06.

(2) Personeel

De eerste opvang van slachtoffers gebeurt door interventiediensten, maar die hebben vaak andere interventies te voldoen. Er kan niet steeds onmiddellijk doorverwezen worden naar een slachtofferbejegenaar omwille van capaciteitsproblemen op dat niveau. Omwille van personeelstekort is het niet mogelijk om alle interventies even kwalitatief te behandelen, waardoor er soms cruciale aspecten over het hoofd gezien kunnen worden.

De referentieambtenaar kan niet alle nodige taken voor IFG voldoen en daarnaast nog andere taken uitvoeren. Dossiers IFG vragen bijna om een voltijdse invulling wat, zeker in kleinere zones, niet evident is. Een andere korpschef omschrijft de noodzaak van minimum twee personeelsleden in partnergeweld om de COL 4/06 degelijk uit te voeren.

Vooraf in de nodige opvolging en hercontactname die zo snel mogelijk na de interventie dient plaats te vinden, kan niet steeds voorzien worden.

(3) Materiële middelen

Het slachtoffer discreet opvangen is niet steeds mogelijk, er is hiervoor niet steeds een degelijk lokaal beschikbaar. Zeker kleinere zones kampen met deze problemen, en samenwerking met de grotere zones gaat daarbij vaak moeizaam.

Er dienen meer middelen vrijgemaakt te worden om in blijvende vorming en sensibilisatie van personeelsleden te kunnen voorzien. Maar ook in informatie naar de burgers toe moet nog meer geïnvesteerd worden. Bijvoorbeeld het begrip "registratie als benadeelde persoon" dient verder toegelicht te worden.

(4) Samenwerking met psycho-medico-sociale sector

De meeste respondenten schrijven voldoende mogelijkheden te hebben tot samenwerking en overleg met de psycho-medico-sociale sector. Het hebben van één contactpunt IFG wordt als een grote meerwaarde ervaren bij de politie. Het systeem van doorverwijzingen is een efficiënt en transparant systeem dat in bepaalde zones vlot gehanteerd wordt. Bovendien is het systeem een meerwaarde voor de burgers omwille van laagdrempeligheid.

Er is echter nood aan meer residentiële hulpverlening voor slachtoffers, vooral indien er kinderen bij betrokken zijn, alsook voor daders. Het ontbreken van daderbehandeling wordt vaker opgemerkt. Crisisopvang en vluchthuizen zijn meestal overbevolkt. De hulpverlening is een kluwen van voorzieningen, schrijft een respondent. De cliënt kan niet steeds het bos tussen de bomen zien. Een sluitende, doelgerichte folder zou een welgekomen instrument zijn.

Bovendien ontbreekt het overleg met de medische sector rond IFG, betreuren meerdere korpschefs. En er is nood aan overleg met die medische sector. Vaak wordt er met dezelfde gezinnen of personen gewerkt en worden dezelfde problemen aangesneden,

zonder dat er kennis is van elkaars acties. Met enkele algemene ziekenhuizen wordt er wel goed samengewerkt, hetgeen het onbegrip in samenwerken met andere ziekenhuizen groter maakt.

(5) Bijkomende opmerkingen

De samenwerking tussen parket, politie en alle externe actoren kan soms beter. Er is vooral vraag naar meer en betere feedback.

Huiselijke moeilijkheden zijn moeilijk te doorbreken. Wanneer men in een vroeg stadium kennis krijgt van deze problematiek kan een adequaat optreden mogelijks vermijden dat de partners terecht komen in een vicieuze cirkel. Hoe langer het huiselijk geweld blijft doorgaan, hoe moeilijker het wordt dit te doorbreken en een andere visie aan te reiken aan het gezin. Investeren in dader en slachtofferbegeleiding biedt hierbij duidelijk een meerwaarde. Intrinsieke motivatie komt zelden voor bij daders waardoor de noodzaak blijft bestaan om motivatie extern aan te wakkeren.

12. LEUVEN

Er werd door het parket van Leuven een samenvatting opgemaakt van de antwoorden van de diverse politiezones uit het arrondissement. Daarnaast werden er een aantal extra reflexies vanuit het parket meegegeven. Medewerker(s) van zowel parket als van verschillende politiezones waren aanwezig op de werkdagen van 29 en 30 april 2009⁸ en hebben verwezen naar de verslaggeving van deze werkdagen.

A. Parket

Wat betreft het parket zijn er voldoende middelen om de COL 4/06 toe te passen, behalve dan het systematisch doen verschijnen van de plegers van partnergeweld voor de parketmagistraat. Gelet op de werklast kan dit slechts in specifieke gevallen.

De uithuisplaatsing van de pleger blijft een probleem: er zijn niet alleen de praktische problemen die politiediensten ervaren in het vinden van een opvangplaats voor sommige plegers die geen onderdak elders kunnen vinden maar er is ook het probleem van de afdwingbaarheid van deze beslissing. Indien door de parketmagistraat het bevel wordt gegeven aan de pleger om bij voorbeeld gedurende twee weken het huis te verlaten, is er geen bestraffing mogelijk voor die pleger die het verbod overtreedt. De enige actie die dan kan ondernomen worden is het vorderen van een gerechtelijk onderzoek, met het oog op een aanhouding of vrijheid onder voorwaarden, maar dit belast de onderzoeksrechters met dossiers die eigenlijk geen gerechtelijk onderzoek zouden moeten behoeven.

⁸ Werkdagen van 29 (Nederlandstalig) en 30 (Franstalig) april 2009, COL 3/06 en COL 4/06, drie jaar later ... welke concrete voorstellen om hun werking te verbeteren?, georganiseerd door het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid.

De samenwerking met de hulpverlening blijft het grootste probleem. De bereidheid van de hulpverlening is zeer groot, maar men wordt geconfronteerd met de beperkte middelen. Systematische doorverwijzing naar het CAW zorgt voor een overbelasting aldaar en voor het ontstaan van wachtlijsten, hetgeen niet moet vermeden worden indien men kort op de feiten wenst in te spelen en recidive wil trachten te vermijden.

Bovendien is de feedback beperkt: er worden attesten overgemaakt waarin louter geschreven wordt dat een pleger aanwezig was. Over de inhoud kan niets gezegd worden gelet op het beroepsgeheim. We hebben er dan ook geen enkel idee van of de hulpverlening al dan niet ervaart dat er op een positieve manier kan gewerkt worden met de pleger.

Ook is er het probleem van de kosten van deze hulpverlening. Het CAW werkt in principe kosteloos, tenzij de pleger een inkomen hoger heeft dan een bepaalde grens. Dan wordt een bijdrage gevraagd wat vaak een struikelblok is voor deze pleger en zijn motivatie vermindert. Dit geldt des te meer wanneer de pleger wordt doorverwezen naar een psycholoog of psychiater. Daar liggen de kosten nog hoger. In dossiers van partnergeweld wordt getracht om aanklappend te werken met plegers en moeten zij vaak gemotiveerd worden om het nut in te zien van begeleiding. De eraan verbonden kosten bemoeilijken dit.

Ideaal zou zijn indien er binnen het CAW de mogelijkheid zou bestaan om zonder wachtlijst aanklappend te kunnen werken en plegers op geregelde tijdstippen te zien, zelfs met huisbezoeken om de gezinstoestand te verifiëren en dit kosteloos.

B. Politie

De antwoorden lopen uiteen naar gelang van de politiezone. Sommige zones stellen dat hun middelen en personeel voldoende zijn voor de toepassing van het interventiemodel bepaald door COL 4/06, maar anderen delen mee dat deze middelen onvoldoende zijn. Een zone haalt aan dat het standaardmodel van verhoor zeer omslachtig en dus tijdrovend is en dat er een onthaallokaal voor slachtoffers ontbreekt in het politiegebouw. Een zone is vragende partij om software te bekomen in verband met dossieropbouw partnergeweld. Nog andere zones ervaren personeelstekort om nauwgezet en binnen korte termijn de nodige hercontactnames in de gezinnen uit te voeren. Dit is vooral een probleem in de kleinere zones.

Wat betreft de samenwerking met de psycho-medische hulpverlening zijn de meningen meer eensluidend: deze samenwerking wordt bemoeilijkt door het beroepsgeheim van de hulpverleners, waardoor uitwisseling van gegevens niet mogelijk blijkt te zijn. De feedback die politiediensten krijgen nadat zij bijvoorbeeld een pleger van partnergeweld hebben doorverwezen naar de hulpverlening ontbreekt of is zeer summier. Bovendien heeft men de indruk dat een pleger vaak afhaakt bij de hulpverlening na een eerste gesprek.

De uithuisplaatsing van plegers van partnergeweld is problematisch: er is een tekort aan opvangplaatsen voor plegers en de afdwingbaarheid van deze uithuisplaatsing is relatief. Bovendien is er geen eenvormigheid in de duur van de uithuisplaatsing. Vooral in het geval van onvermogen plegers van partnergeweld, die daarenboven geen familie of kennissen hebben, is een uithuisplaatsing een moeilijke praktische zaak. Ook indien de slachtoffers naar een vluchthuis wensen te gaan in plaats van een uithuisplaatsing van de verdachte, stellen zich problemen naar de capaciteit van de vluchthuizen.

13. LIÈGE

Selon le Parquet de Liège, à Liège, entre le 25 mai 2009 et le 14 octobre, 29 auditions ont été réalisées et 29 rappels à la loi ont été faits aux personnes violentes. Les rappels à la loi se font à raison de deux mercredi après-midi par mois. Le déménagement du Parquet de Liège dans de nouveaux locaux prévu pour l'automne 2010 permettra à ses membres de disposer d'un local pour procéder aux auditions. De plus, au 19 octobre 2009, l'institut de médecine légale devait ouvrir une permanence. Selon ce projet, un médecin légiste devrait être disponible de 9h00 à 17h00 chaque jour ouvrable à l'institut de médecine légale, pour y recevoir, sur réquisition d'un magistrat, toute personne à examiner au motif de constat de coups et blessures, viol, etc.

A. Parquet

Concernant **le rappel à la loi**, les magistrats ont constaté qu'au fil du temps de nombreux dossiers pouvaient faire l'objet d'un rappel à la loi. L'auteur est convoqué devant le magistrat titulaire du dossier et est fermement invité à ne plus réitérer son comportement violent. En pratique, le magistrat procède à son audition avec l'assistance, depuis le mois de juin 2009, d'une secrétaire qui dactylographie l'audition. Une demi-heure est prévue pour cet entretien. Par la suite, le magistrat vérifiera l'évolution de la situation avant d'envisager un éventuel classement. Cette procédure débouche sur des résultats très positifs et pourrait être appliquée de manière plus systématique si les magistrats disposaient de plus de temps.

Afin de permettre l'information sous condition ou de procéder à des rappels à la loi, le Parquet pourrait faire appel à un(e) **criminologue**. Cette personne se chargerait de recevoir les auteurs, de leur rappeler la politique de tolérance zéro, de leur proposer, s'ils sont détenus, une libération sous conditions et d'assurer le suivi du dossier après en avoir référé au magistrat titulaire.

Les dossiers de violences conjugales sont répartis entre les 12 magistrats de la section « criminalité urbaine ». Chaque magistrat gère un cabinet d'environ 5500 à 6000 dossiers par an. Cette charge de travail, qui ne cesse de s'accroître, ne leur permet pas de se consacrer pleinement à la gestion des dossiers « violences conjugales » qui nécessitent souvent une analyse approfondie de toute une problématique familiale.

De manière générale, il faudrait que chaque magistrat puisse participer à des formations ou réunions d'échanges avec les collègues des autres parquets ou avec des interlocuteurs du monde associatif. Mais faute de disponibilité, seuls les magistrats de référence bénéficient de ce privilège qui permettrait une approche plus constructive dans le traitement des dossiers.

Les magistrats travaillent le plus souvent à deux dans un bureau exigü et recevoir des particuliers pour discuter de leur vie privée pose problème. Le parquet de Liège ne dispose d'aucune possibilité pour offrir un local où les magistrats pourraient procéder à des entretiens et auditions.

Depuis l'entrée en vigueur de la circulaire, le parquet de Liège a mis en place une politique criminelle en la matière en y associant les magistrats, le personnel administratif, le service d'accueil des victimes et les différents services psycho-sociaux. Des réunions d'évaluation sont régulièrement organisées et permettent d'améliorer à chaque fois le traitement des dossiers. Toutefois, ces réunions font aussi apparaître le manque de moyens humains et matériels pour parvenir à une application efficace de la circulaire.

B. Police

L'ensemble des représentants des polices zonales de l'arrondissement de Liège répondent de façon globalement positive à l'ensemble des questions, néanmoins, ils ont un certain nombre de remarques et précisions à formuler.

(1) En général

- **Les mesures d'hébergement d'urgence** : une zone signale que ces mesures sont difficiles à prendre, surtout dans le cas d'une victime avec enfant. Dans une autre zone, il est quasiment impossible de disposer d'un logement d'urgence. Ailleurs, on met en évidence les difficultés à trouver des places disponibles, et ce malgré un répertoire pratique à cet usage dont disposent les fonctionnaires. Pour deux autres zones, le manque de structures d'hébergement reste un problème délicat.
- **Les mesures d'éloignement de l'auteur** : la police d'une zone fait remarquer que la prescription de ces mesures a souvent pour conséquence le dénuement financier de la victime. Les magistrats devraient être plus attentifs à la protection à l'encontre de ce désagrément. Pour la police d'une autre zone, il n'est pas toujours aisé de faire quitter le domicile à un auteur : la police ne disposant pas de moyen de contrainte, seule la force de persuasion des policiers parvient à un résultat. Les moyens légaux semblent donc un peu faible au regard de l'objectif.
- **L'information** : dans une zone, les brochures concernant les procédures civiles en matière de séparation et de divorce sont indisponibles. A l'inverse, la police d'une autre zone semble satisfaite du fait il y ait des brochures et folders de tous types en suffisance.

- **La désignation et formation des policiers référents** : dans un cas où le policier a été désigné, est posée la question des suites réservées à cette fonction. La police d'une autre zone fait remarquer qu'aucun policier de référence n'a encore été désigné chez elle. Ailleurs, un gradé a été désigné comme policier de référence, il est chargé de centraliser les dossiers et d'en assurer le suivi si nécessaire. Le personnel a, à sa disposition, des PV types d'intervention, un aide mémoire comprenant toutes les adresses utiles des services d'action sociale.
- **Les répercussions des scènes de violence conjugale sur les enfants témoins** : La police d'une zone souligne la difficulté pour les policiers d'évaluer eux-mêmes cet impact. Pour la police d'une autre zone, la « reprise de contact » avec la victime devrait être directement assurée et/ou reprise en interne par l'inspecteur de quartier afin de dresser l'enquête famille qui sera, en tout état de cause, demandée par le Parquet de famille quand il y a violences en présence d'enfant et ainsi d'éviter l'apostille. Un processus de travail devrait permettre cette habitude de travail. Le point est retravaillé en interne.
- **L'enregistrement audiovisuel** : La police d'une zone déclare ne pas disposer de local pour l'enregistrement ni de policiers formés pour ce type d'audition. La police locale d'une zone voisine fait remarquer que, pour des questions d'organisation et de logistique, cette approche est particulièrement pénible à appliquer. Par ailleurs, elle constate que ce type d'approche peut provoquer un certain malaise chez la victime (perte d'authenticité). La police locale d'une troisième zone signale que la technique d'audition d'enquête et vidéo n'est actuellement pas réalisée par ses services en raison de l'obligation légale d'être formé pour cette réalisation et des conditions d'accès restrictives à cette formation.
- **Le modèle de procès-verbal** : selon la police d'une zone, le discours libre de la victime permet de mieux exprimer son ressenti, de percevoir son vécu ainsi que le contexte relationnel du couple. Le modèle de PV annexé à la circulaire ne devrait être qu'un complément afin de répondre précisément aux questions d'ordre administratif et/ou social.
- **Le suivi** : Pour la police d'une zone, il serait souhaitable qu'après l'intervention d'une patrouille mobile ou suite à une plainte à l'accueil dans le cadre de violences conjugales, l'Inspecteur de quartier puisse retourner chez les protagonistes dans les 15 jours afin de donner un suivi de l'affaire qui les concerne.
- **L'information des décisions à l'égard de l'auteur** : Il est souvent difficile pour le service d'assistance policière aux victimes d'obtenir des informations concernant les mesures prises à l'égard de l'auteur. Il est plusieurs fois noté que, lorsque certains auteurs sont libérés par le parquet, le service de police de la zone n'est pas toujours prévenu ni de la libération ni des éventuelles conditions de celle-ci. Il est aussi constaté que les victimes ne sont pas averties suffisamment tôt que l'auteur soit relâché. Il s'agit d'une remarque récurrente qui revient dans 6 zones sur 10.

(2) Personnel

- La police locale d'une zone signale qu'elle n'a qu'un seul équipage pendant la nuit, ce qui signifie qu'une intervention ne peut se faire qu'au détriment d'une autre.
- La police locale d'une autre zone dénonce le fait qu'en vertu du nombre de phénomènes spécifiques qui doivent faire l'objet d'une approche prioritaire, la majorité des fonctionnaires de police finissent par survoler ces matières. Selon eux, pour améliorer la qualité du travail, la discussion ne devrait pas se situer sur cette éternelle notion de moyens mais plutôt sur la stratégie générale.

(3) Moyens matériels

- La police d'une zone fait remarquer que les moyens matériels et de sensibilisation parfois imposés par la Col 4/2006 sont à charge financièrement de la zone : à titre d'exemple, les frais de formation du personnel donnée à l'école de police se chiffrent pour la zone à 1665 €.
- Pour la police d'une autre zone, la configuration de leurs locaux ne permet pas l'accueil d'une victime dans des conditions suffisamment décentes.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

- **ASBL praxis** : dans un cas ; les policiers s'interrogent sur l'opportunité ou l'obligation d'orienter les auteurs vers cette ASBL.
- Le conseil d'arrondissement n'est plus organisé depuis des années
- La police d'une zone souligne l'organisation de séances multidisciplinaires particulièrement fructueuses dans la zone qui ne font qu'améliorer la prise en charge des victimes et de leurs auteurs ainsi que l'organisation de permanences sociales et juridiques du Procureur du Roi.
- Dans une zone, l'on signale que le service ne reçoit pas toujours les PV des réunions de la plate-forme de concertation.
- Au sein d'une autre zone, on souhaiterait prolonger voir étendre les initiatives d'échange avec le secteur psycho médico social. La question se pose aussi de l'opportunité de mettre en place une garde médicalisée en matière de violences conjugales.
- La police locale d'une zone propose la participation d'un magistrat instructeur lors des concertations de recherches d'arrondissement afin d'avoir le point de vue de l'ensemble des intervenants judiciaires et sociaux. L'objectif serait de mieux comprendre le point de vue de chacun ainsi que les problèmes rencontrés à tous les niveaux d'intervention de la procédure.

(5) Remarques supplémentaires

- Certains policiers se plaignent parfois d'un manque de cohérence et de coordination dans la gestion du Parquet dans certaines situations parfois similaires (2 zones).
- Néanmoins, l'on parle de collaboration efficace avec la magistrature de référence.
- La police d'une zone demande que lorsqu'un magistrat relève qu'un devoir judiciaire n'a pas été dressé de manière circonstanciée, il adresse une apostille au chef de corps. Ce dernier aurait alors d'un élément écrit qui pourrait être ajouté au dossier d'évaluation de l'officier de police judiciaire qui a signé le dossier ainsi que du fonctionnaire qui a traité le dossier.
- La police d'une zone estime que, dans l'éventualité où la victime quitte le domicile pour un centre d'accueil ou pour tout autre lieu, il devrait être interdit de mentionner l'endroit de l'hébergement, le numéro de téléphone de la victime ou d'un contact au PV. Il serait, de plus, requis de mentionner sur le dossier que ces informations peuvent être obtenues auprès de la zone de police. Cette dernière veillerait à collationner ces éléments dans le module information du système ISLP afin de pouvoir dispenser l'information à qui de droit, à tout instant.
- La police d'une zone signale que lorsqu'un auteur est libéré sous conditions et que des mesures non-permanentes doivent être prises, une demande par fax est envoyée par le parquet à la zone pour encodage en BNG. Cet encodage de mesures non-permanentes n'est pas possible en zone par les gestionnaires fonctionnels. Ce même fax est alors transmis à BRUXELLES pour encodage dans la BNG. Ce mauvais aiguillage fait perdre quelques jours dans la diffusion du renseignement en BNG.

14. MARCHE-EN-FAMENNE

Le Parquet répond « oui » à toutes les questions sans formuler aucune remarque complémentaire. Voici un résumé des réponses de la zone de police.

(1) En général

- **L'hébergement d'urgence** : Un protocole d'accord en matière d'hébergement d'urgence est en cours de finalisation. Les moyens d'hébergement de victimes ne sont pas suffisamment développés en région rurale, eut égard au fait que la demande est moindre que dans les grands centres urbains, ce qui impose à certaines victimes un déracinement. La rupture de l'ancrage scolaire, social, professionnel augmente la victimisation.
- **L'éloignement de l'auteur** : La circulaire dont question fixe un mode d'intervention très précis en ce qui concerne notamment l'attitude à adopter vis-à-vis de la victime et face à l'auteur suspecté de violences. Cette rigueur ne tient aucun compte des différents niveaux de violence. Les moyens mis à disposition de

l'autorité judiciaire (mandat d'arrêt, mesures alternatives) sont cependant étroitement liés à la gravité des faits. Pour les cas les moins graves, les policiers ne disposent d'aucun moyen pour inciter l'auteur suspecté à s'éloigner du domicile familial. Il n'est donc pas possible de respecter la recommandation d'éloignement de l'auteur plutôt que de la victime du domicile commun.

- **L'enregistrement audiovisuel** : Il n'est pas procédé à des auditions filmées de majeures victimes faute de personnel formé à cette pratique spécifique.
- **L'information** : La circulaire fait mention de remise de brochures aux victimes. Différentes brochures existent (égalité des chances, Amnesty International, Institut pour l'égalité des femmes et des hommes) mais ne correspondent pas toujours aux attentes des spécificités locales (informations sur les ressources disponibles).
- **La qualification** : la mention « violence intrafamiliale dans le couple » n'apparaît pas en tête du PV comme cela est prescrit, alors qu'elle est enregistrée dans l'ISLP : le formulaire de PV utilisé en ISLP n'ayant pas inclus ce champ. De même le lien entre la victime et l'auteur n'apparaît pas dans le PV même s'il est encodé.

(2) Personnel

Aucune difficulté quant aux effectifs opérationnels n'est apparue à ce jour pour l'application de la circulaire, et ce, malgré un zone de police confrontée à une grande étendue géographique. Par contre, au niveau du service d'assistance aux victimes, la zone de police ne dispose que d'une assistante sociale, ce qui ne permet pas d'assurer d'une façon optimale un service permanent. Une recherche de solution est en cours, notamment par un partenariat et des accords de collaboration.

(3) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

Le Conseil d'arrondissement pour une politique en faveur des victimes de violences dans le couple devrait être mis en place début 2010. La mise en place de ce dernier en plus de la plateforme « violences conjugales » organisée par le Centre d'Égalité des chances favorisera le partenariat.

(4) Remarques supplémentaires

Il n'existe pas de plan d'action de l'autorité judiciaire au niveau de l'arrondissement. La rigueur de la circulaire, en particulier les mesures à l'égard de l'auteur suspecté et le formulaire type d'audition de la victime n'est pas toujours bien comprise par la victime qui regrette parfois sa démarche lors de faits de moindre importance. Cette situation est sujette à une victimisation secondaire.

15. MECHELEN

Het parket van Mechelen heeft samen met de politiezone Mechelen in een gemeenschappelijke mail geantwoord, waardoor het niet meer na te gaan is welke opmerking van welke instantie afkomstig is. Hieronder volgt een synthese van alle antwoorden, zowel van politie als van parket.

(1) Algemeen

De middelen worden meestal toereikend geacht, hoewel een aantal zones tekorten aankaarten. Mensen op het terrein zijn op de hoogte dat gevallen van IFG een prioriteit vormen, waardoor er voldoende tijd aan wordt besteed. Men meldt dat de inwerkingtreding van de COL 3/06 en 4/06 een grote verandering heeft teweeggebracht in de aanpak van intrafamiliaal geweld op het terrein. De dossiers IFG eisen meer tijd en dus grotere werklast dan andere dossiers.

(2) Personeel

Hierbij rijzen een aantal problemen. Een zone meldt een chronisch personeelstekort, waardoor een dossier intrafamiliaal geweld dat wordt aangepakt op de voorgeschreven manier een hypotheek kan leggen op de rest van de interventiewerking tijdens een bepaalde shift. Tijdens een nachtshift op weekdays is er bv. slechts één interventieploeg actief. Ook andere zones geven aan dat dossiers IFG meer personeel/tijd vergt dan aanvankelijk gedacht was en dus vrijgemaakt is.

Men komt handen te kort om dossiers IFG degelijk op te volgen volgens de richtlijnen van COL 4/06, vooral wat betreft hercontactname. Men roeit met de riemen die men heeft, en men tracht zeker permanentie te garanderen bij slachtofferbejegening.

(3) Materiële middelen

Er worden hierbij weinig problemen gemeld. Er wordt echter wel geschreven dat het ISLP-systeem de mogelijkheid zou moeten bieden om risicogezinnen op te sporen. Dit is momenteel niet mogelijk, waardoor de referentieambtenaar dit handmatig moet doen. Feiten van IFG worden immers in eerste instantie, door de Communicatie en Informatie Centra (CIC) meestal geregistreerd als twist, slagen, bedreiging, stalking, ... etc. Het is een zware en tijdrovende taak voor de referentieambtenaar om dagelijks alle meldingen door te nemen en de relevante meldingen op te lijsten.

Bovendien merkt een korpschef op dat de referentieambtenaar jaarlijks instaat voor het opstellen van een lijst met risicogezinnen. Dit impliceert heel wat werk, aangezien alle meldingen, interventies en processen-verbaal hiervoor geanalyseerd dienen te worden. In de praktijk merkt men echter weinig van wat er op parketniveau concreet met deze lijst gebeurt. Men heeft niet de indruk dat het feit of een gezin al dan niet tot de risicolijst behoort invloed heeft op de beslissing van een magistraat met wachtdienst. Is het sop de kool dan wel waard?

(4) Samenwerking met de psycho-medico-sociale sector

Dit blijkt het grootste knelpunt. Ondanks de inspanningen die geleverd zijn door zowel de politieel-gerechtelijke sector als de psycho-medico-sociale sector, blijft het een probleem om voldoende en aangepaste doorverwijzingen te kunnen doen. Dit te meer omdat de sociale sector in veel gevallen om financiële middelen moet vragen en er dikwijls een steekspel ontstaat tussen verschillende diensten die uit moeten maken wie nu verantwoordelijk is voor de subsidie.

Dit is geen taak voor een lokale politiedienst, zo schrijft een korpschef, maar dit moet dient arrondissementeel, provinciaal of gewestelijk uitgebouwd te worden. Het is evenwel belangrijk om regelmatig deel te nemen aan overlegmomenten met de psycho-medische-sociale sector om elkaars mogelijkheden en gevoeligheden te leren kennen. Aanvullend stellen een aantal korpchefs dat er nog altijd geen afspraken bestaan tussen parket, politie en hulpverlening op dit vlak. Wanneer in het kader van partnergeweld onderdak gezocht moet worden voor een slachtoffer, houdt dit voor de politie vaak een zoektocht van verscheidene uren in. Soms wordt er helemaal geen opvang gevonden.

Op de vergaderingen die georganiseerd worden om de samenwerking tussen hulpverlening en politie/parket te optimaliseren, heeft de politie vaak nog het gevoel dat er op twee verschillende sporen gedacht wordt. De hulpverlening beseft vaak te weinig dat er nood is aan flexibiliteit en ondersteuning. Zo zijn bv. de voorwaarden om een slachtoffer te plaatsen in een vluchthuis haast onhaalbaar: men moet voldoende inkomsten hebben, liefst geen kinderen hebben, de Belgische nationaliteit hebben en Nederlandstalig zijn. Zulke 'modelslachtoffers' zijn een minderheid.

De ideale oplossing zou zijn dat de hulpverlening zelf in een instrument zoals een permanentielijn voorziet waardoor de politiediensten geen kostbare tijd hoeven te verspillen aan het zoeken van opvang. Omdat de hulpverlening slechts werkt binnen de kantooruren en dan ook vaak nog niet crisisgebonden, komt het er op neer dat de politie er in de eerste plaats altijd alleen voor staat. Bovendien lijkt er specifiek voor (vrijwillige) daderhulpverlening nog steeds een hiaat te bestaan in de hulpverlening. Er is immers zo goed als geen aanbod.

Een goed initiatief is de opstart van de specifieke werking met dader én slachtoffer rond IFG bij Algemeen Welzijnswerk Mechelen. Sinds kort kan de politiedienst doorverwijzen naar deze dienst, wat drempelverlagend werkt. Het is echter te vroeg om deze werking te kunnen evalueren en gevreesd wordt dat de hulpverlening dicht zal slibben (met lange wachtlijsten tot gevolg) wanneer alle politiezones consequent zullen doorverwijzen.

Indien minderjarigen betrokken zijn, blijken de mogelijkheden tot hulpverlening soms abominabel. Aangezien men steeds afhankelijk zijn van het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg (met ellenlange wachtlijsten) om mensen te kunnen doorverwijzen, heeft men de indruk dat meer dan de helft van de minderjarigen niet geholpen wordt.

(5) Bijkomende opmerkingen

Een korpschef meldt dat zijn zone, in het raam van de uitvoering van het zonaal veiligheidsplan 2009-2012, vanaf 2010 start met de uitvoering van een actieplan IFG en dat de aanpak van IFG een prioriteit vormt voor 2010..

De reactie van de gerechtelijke overheid op (zware) gevallen van IFG wordt door veel politieambtenaren zeer positief ervaren. Regelmatig wordt een verdachte voor de onderzoeksrechter gevorderd. Hierdoor krijgt men als politiedienst erkenning voor zijn werk.

Omzendbrief COL 4/06 heeft een groot aantal taken opgelegd aan politie. Mede door COL 4/06 is men zich bewust geworden van het probleem van partnergeweld. Een probleem is echter dat de omzendbrief verbiedt een aangifte te banaliseren, wat maakt dat zij die misbruik willen maken van het systeem voor een hoop extra werk zorgen.

16. MONS

Le Parquet du Procureur du Roi de Mons a rédigé un résumé après avoir recueilli l'avis des différents chefs de zone. Il y a ajouté une annexe sur l'apport d'un service de criminologie au sein du parquet en matière de violences intrafamiliales dans le couple.⁹

(1) Personnel

Les services de police ne disposent pas de suffisamment de personnel pour mettre en œuvre de manière complète et automatique le modèle d'intervention préconisé par la circulaire, en comparaison à l'ensemble des fonctions qu'ils doivent assurer.

Les violences conjugales et leur dénonciation se déroulent le plus souvent pendant la soirée ou au cours de nuit ainsi que lors du week-end. Pendant ces périodes d'activité, les commissariats de proximité sont fermés et les capacités d'intervention des services de police sont restreintes.

Dans les cas où il y a lieu d'aviser le Parquet, le nombre de devoirs prévus par la circulaire est conséquent. L'ensemble de ces devoirs nécessite la mobilisation exclusive pendant plusieurs heures d'une ou deux équipes d'intervention, outre le rappel d'un membre du service d'assistance policière aux victimes, sans compter les deux policiers qui doivent accompagner l'auteur chez le magistrat, et sous réserve du suivi de chaque dossier par les autres services policiers, tels que le service d'enquête et de recherches, les équipes spécialisées pour la famille et la jeunesse, le commissariat de proximité et le service d'assistance policière aux victimes.

Dans tous les cas, le degré d'urgence accroît la quantité de personnel nécessaire, tant sur le plan de la prise en charge de la situation sociale de la victime et de ses enfants qu'au niveau de la mise en état du dossier judiciaire, c'est-à-dire l'ensemble des devoirs

⁹ Le contenu de cette annexe n'a pas été intégré au présent rapport, néanmoins, celle-ci peut-être fournie sur demande.

nécessaires pour établir la preuve d'une infraction pénale, sans laquelle aucune mesure coercitive ou répressive ne peut-être envisagée, sauf sur une base protectionnelle en cas de situation de danger et seulement pour les enfants.

Dans les zones de police les moins peuplées, les déplacements nécessaires pour acheminer la victime et ses enfants vers un lieu sécurisé peuvent compromettre la disponibilité de l'équipe d'intervention lors des plages horaires où le service est réduit.

En ce qui concerne l'assistance policière aux victimes, la prise en charge et le suivi des dossiers de violence conjugale nécessiterait à tout le moins une personne à temps plein dans toutes les zones ; dans les zones où la population est plus importante, l'affectation de deux personnes constitue un minimum insuffisant. Dès lors, certains chefs de corps doivent déplorer le manque de temps dont dispose leur service d'assistance policière aux victimes pour traiter l'ensemble des situations de violences conjugales de leur zone.

Le Parquet de Mons avait développé en 2006 une expérience pilote de **rappel à la loi systématique** à l'occasion d'un entretien prolongé avec tout auteur de violence conjugale comme alternative à un classement sans suite du dossier, à l'instar de la médiation pénale en tant qu'alternative aux poursuites, et ce, dans le but d'éviter le développement d'un sentiment d'impunité dans son chef. Il a du être mis fin à cette pratique, le contrat de la criminologue qui traitait ces dossiers n'ayant pas été prolongé par le SPF justice.

L'engagement d'au moins un criminologue par parquet, comme appui spécialisé pour le traitement des dossiers de violence conjugale, permettrait d'apporter une réponse qualitative aux situations dans lesquelles des mesures coercitives ou répressives ne sont pas justifiées.

(2) Moyens matériels

La circulaire prévoit l'audition de la victime avec un **enregistrement audiovisuel** ; cette pratique, bien que souhaitable, peut difficilement se développer en raison de l'absence de locaux adaptés et disponibles en permanence. Dans les zones où un tel local est équipé, il n'est pas forcément disponible en dehors des heures de bureau ordinaires.

Le manque de formation spécialisée pour les policiers constitue un obstacle à l'application concrète de la directive. Les services de police soulignent le manque d'information et de formation au sein des académies de police ; cette lacune doit être comblée par les zones de police au gré des détachements et des mutations des policiers, par l'organisation de programmes dispensés conjointement par l'officier de police de référence et le service d'assistance policière aux victimes à l'attention des nouvelles recrues.

L'importance de rédiger un procès-verbal chaque fois que les faits dénoncés constituent une infraction, même si la victime ne dépose pas spontanément un certificat médical à l'appui de la plainte doit être constamment rappelée.

Même si l'ensemble des policiers paraissent sensibilisés à ce message et si la directive paraît globalement respectée sur ce point, la nécessité d'assurer une formation continuée des policiers paraît inéluctable.

(3) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

Il n'existe pas réellement de possibilité de prise en charge des auteurs lorsque les services de police et les autorités judiciaires sont avisés d'une situation de violence conjugale, a fortiori lorsqu'il faut intervenir dans l'urgence.

En dehors des cas où un mandat d'arrêt peut être requis, la seule solution pratique immédiate consiste à déplacer une victime dans un centre d'**hébergement** dans le but d'assurer sa sécurité. Il est parfois difficile de trouver un lieu proche et il s'avère toujours délicat de bousculer la famille et de faire déménager les enfants pour s'installer provisoirement dans un lieu de vie communautaire ; cette situation ne fait que renforcer le sentiment de victimisation.

Les services de police soulignent le manque de place au sein des structures d'hébergement existantes. Les maisons maternelles n'accueillent pas les femmes seules. De plus, dans certaines zones, il n'existe aucun centre pour accueillir les victimes de violences conjugales.

En dehors des heures de bureau, les services sociaux compétents pour prendre le relais ne sont pas disponibles, de sorte que les services de police se retrouvent seuls pour gérer dans l'urgence les situations de crise conjugale. Pour le reste, les chefs de corps évoquent les bonnes relations entretenues entre leur police et les services locaux du secteur psycho-médico-social.

L'élaboration, la mise à jour et la diffusion des informations concernant l'ensemble des possibilités de prise en charge pour les victimes et pour les auteurs doivent actuellement être assurés par les services de police, les maisons de justice et les parquets ; un tel effort devrait pouvoir être supporté par la plate-forme d'arrondissement en matière de violence conjugale. Les progrès de cette structure semblent toutefois se faire attendre en province de Hainaut. Sur le plan institutionnel, on perçoit mal les spécificités de cette plate-forme par rapport au conseil d'arrondissement pour une politique en faveur des victimes, si ce n'est que la composition et les composantes territoriales de ce dernier sont plus restreintes.

Par ailleurs, certaines communes développent également des initiatives locales en matière de prévention et d'accompagnement de la violence conjugale, qui permettent une collaboration plus étroite avec les services de la zone de police concernée, mais il n'existe pas pour toutes les zones de police, la possibilité d'une concertation avec l'ensemble des intervenants du secteur psycho-médico-social, de manière à mettre en place un véritable réseau professionnel interdisciplinaire.

En raison de ses attributions, le parquet ne paraît guère pouvoir constituer le moteur d'une telle initiative. En effet, les fonctions de magistrats de parquet telles que définies à l'article 22 du Code d'instruction criminelle ne laissent que peu de possibilité pour pouvoir répondre à d'autres sollicitations, de plus en plus nombreuses de la société dans son ensemble.

(4) Remarques supplémentaires

Le manque de solutions concrètes pour les victimes par rapport à la médiatisation d'un niveau de tolérance zéro et l'absence de signification juridique de cette notion engendrent une victimisation secondaire.

Vu l'absence de structures permettant une prise en charge des auteurs, les poursuites judiciaires et la médiation pénale doivent être envisagées de manière systématique pour permettre l'intervention de l'ASBL PRAXIS, dans la mesure où une admonestation ne s'avère pas suffisante pour provoquer un changement de comportement ; la portée d'intervention de ce service, en l'absence d'autres conditions probatoires, demeure toutefois limitée.

A défaut d'un cadre légal et de structures d'accueil et d'hébergement permettant l'écartement immédiat de l'auteur du logement familial, le recours à la demande de mandat d'arrêt accompagnant une mise à l'instruction de l'affaire n'offre que des possibilités d'intervention limitées par les conditions et la durée de la détention préventive. Il est difficile pour une victime, psychologiquement affaiblie par la peur et la perte de confiance en soi, d'effectuer l'ensemble des démarches sociales nécessaires (notamment rechercher un autre logement et, selon le cas, se rendre à son travail, trouver un emploi ou remédier à sa dépendance financière à l'égard de l'auteur), le cas échéant en continuant à s'occuper de ses enfants. L'une des craintes principales de beaucoup de femmes est que le père puisse soustraire les enfants en l'absence de jugement organisant les modalités de leur hébergement ; elles se considèrent alors obligées de se cacher et d'éviter de sortir ; dans certains cas, les enfants ne fréquentent plus l'école en attendant d'éventuelles mesures urgentes et provisoires garantissant leur situation. Lorsque le père est d'origine étrangère, la menace d'emmener les enfants dans son pays d'origine constitue une source d'angoisse supplémentaire. Il en découle que nombre de victimes choisissent de rester au domicile conjugal, quitte à subir des violences plutôt qu'à prendre de tels risques.

La simplification des démarches administratives et des procédures judiciaires pour les victimes de violence conjugale pourrait aller de pair avec la mise en place de réseaux performants sur le plan local pour leur prise en charge. Bien qu'une telle politique ne relève pas des attributions du pouvoir judiciaire, l'affectation de moyens spécifiques à sa mise en œuvre paraît être le complément nécessaire à l'application effective de la directive.

17. NAMUR

Pour l'arrondissement de Namur, nous disposons des réponses du Parquet et des différentes zones de police.

A. Parquet

Selon le Parquet de Namur, d'un point de vue conceptuel, la définition de la violence dans le couple donnée par la circulaire est tellement large qu'elle ne correspond pas à la réalité juridique du panel d'infractions prévues par le Code Pénal.

Il y a un manque criant de personnel qualifié et sensibilisé à la problématique des violences conjugales. Les zones de police disposent évidemment de policiers et d'officiers de référence, outre les services d'accueil aux victimes qui sont en général parfaitement formés. Mais la véritable difficulté tient à l'identification des situations de violences conjugales, et cette tâche revient principalement aux policiers d'intervention, qui ont parfois une formation relative en la matière. Par ailleurs, former correctement tous ces intervenants à la problématique des violences conjugales est parfois difficile à mettre en œuvre au sein d'une zone de police et il apparaît donc primordial de renforcer la formation de base des policiers en la matière. La même remarque vaut pour les magistrats pour lesquels la formation en matière de violence conjugale est facultative et qu'il conviendrait de rendre obligatoire.

La circulaire prévoit que, dans la mesure du possible, c'est l'auteur qui devra être invité à quitter le domicile conjugal lors d'une situation de violence. A cet égard, on ne peut que déplorer le manque d'infrastructures de prise en charge des auteurs, ce qui contraint les victimes à abandonner le domicile familial, parfois avec leurs enfants, ce qui constitue une forme de victimisation secondaire.

Au sein de l'arrondissement judiciaire de Namur, cette collaboration ne pose pas de problème, l'élaboration d'un plan d'action et l'entremise des services d'accueil et d'aide aux victimes étant un vecteur essentiel de contact entre les autorités judiciaires et le secteur psycho-médico-social. Une redéfinition du concept de violence conjugale et intrafamiliale s'impose pour éviter les situations où, bien qu'une hypothèse de violence ait été identifiée, elle ne trouve aucune réponse judiciaire.

B. Police

Il semble que l'évaluation globale des moyens mis à disposition de la police locale pour l'application de la circulaire dans l'arrondissement de Namur soit positive. Certaines remarques ont néanmoins été formulées.

(1) En général

- **Les mesures d'hébergement d'urgence** : Les polices de deux zones pointent le manque de place dans les institutions d'accueil.
- **L'enregistrement audiovisuel** : Les polices locales de deux zones émettent l'avis que l'enregistrement des auditions soit parfois techniquement difficile et fastidieux.
- **Information** : La police d'une zone fait remarquer que les brochures éditées par le SPF justice à destination des victimes ne sont plus disponibles.
- **Le modèle de Procès-verbal** : Selon la police de deux zones, l'utilisation du PV et de l'audition type est parfois très fastidieuse à mettre en œuvre pour les équipes

sur le terrain. A l'inverse, la police d'une troisième zone, estime que ces formulaires types permettent de suivre une ligne de conduite lors des déclarations des victimes et des suspects et empêchent d'oublier certains éléments.

- **L'information des décisions à l'égard de l'auteur** : Selon la police de deux zones, il conviendrait d'améliorer l'information de la victime quant aux mesures et décisions prises à l'égard de l'auteur.
- **Set SAS** : La police d'une zone émet le souhait d'obtenir une instruction quant à l'utilisation du SAS. De plus, elle demande que, lors d'une réunion sur les violences conjugales, le magistrat de référence puisse apporter quelques informations basiques sur ce set.

(2) Personnel

- La police locale d'une zone trouverait utile d'envisager la sensibilisation des magistrats de service, comme cela a pu être fait avec les policiers de la zone de police.
- La police locale d'une autre zone signale une augmentation non négligeable des demandes de prise en charge de victimes de violences intrafamiliales par les SAV, ce qui se fait au détriment d'autres tâches.
- La police d'une zone souligne qu'une équipe de policiers de référence a été constituée mais que ces policiers cumulent ces fonctions avec leurs missions de police-secours. Ce qui entraîne un manque de disponibilité dans le cadre de la circulaire.
- Pour la police d'une autre zone, les auditions en dehors des heures normales de service monopolisent la seule équipe de garde, ce qui se fait au détriment d'autres tâches.

(3) Moyens matériels

La police d'une zone estime qu'un local accueillant autre qu'un bureau de plainte classique serait peut-être utile.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

- La police locale d'une zone souligne que la collaboration fonctionne particulièrement bien avec les services sociaux de la ville (le service « d'une rive à l'autre » qui apporte une formation spécifique VIF concernant le cycle de la violence à destination du personnel et le service d'aide 24h/24 en matière de relogement de la victime).
- La police d'une zone rappelle les difficultés rencontrées avec les médecins lorsqu'il s'agit d'obtenir un certificat médical. La police d'une seconde zone ajoute qu'il faudrait essayer de sensibiliser les médecins à la rédaction d'un certificat médical circonstancié et uniformisé.

- La police d'une zone met en avant les accords de collaboration que son SAV a développé avec les différents services sociaux affirmant que ces moyens sont non seulement suffisants mais, en plus, utilisés de façon particulièrement efficace par ces services.
- La police d'une zone estime que les moyens et l'information concernant la possible collaboration avec le secteur psycho-médico-social devrait être améliorée de façon à apporter la réponse la plus adaptée aux victimes.

(5) Remarques supplémentaires à formuler

La police d'une zone souligne le manque d'harmonisation des procédures de la police et du parquet.

18. NEUFCHÂTEAU

Pour cet arrondissement nous n'avons reçu qu'une réponse du parquet. Un hébergement d'urgence a été mis en place, avec la collaboration des CPAS de l'arrondissement judiciaire (hébergement de l'auteur ou de la victime pour une nuit). Cependant, dans la pratique, les moyens en matière d'hébergement d'urgence pour quelques jours ou mois est trop limité. Le parquet a tenté de sensibiliser individuellement le personnel médical à la matière, seules deux personnes ont répondu.

19. NIVELLES

Pour l'arrondissement de Nivelles, les réponses aux questions de la part des différents intervenants ont été synthétisées et envoyées par le Parquet.

(1) En général

Le Parquet rappelle qu'aucun moyen complémentaire spécifique n'a été accordé aux forces de police et aux Parquets en vue d'appliquer la nouvelle procédure relative à la violence intrafamiliale. Les moyens sont ceux dont ils disposaient déjà pour appréhender toute autre matière relevant du droit commun.

Le constat est fait, de façon générale, que le protocole décrit dans la COL 4/2006 est correctement mis en œuvre mais cela ne peut se faire qu'en l'absence d'autres interventions jugées plus urgentes et qu'au détriment d'autres tâches de travail puisqu'il n'y a jamais eu de moyens complémentaires mis à disposition : les dénonciations se font rarement durant les heures ordinaires de travail mais plutôt à l'occasion de crises en soirée, la nuit et de week-end. Ces plaintes mobilisent dès lors des patrouilles d'intervention qui doivent aussi gérer les autres missions ou tout simplement renoncer à être sur le terrain durant parfois de longues heures.

On peut par contre estimer que les moyens mis en œuvre ont été suffisants en termes de formation, d'information et de communication, la procédure prévue par la COL4/2006 et la sensibilisation au phénomène de la violence intrafamiliale étant intégrées par tous les policiers et tous les magistrats de Parquet.

(2) Personnel

Il n'y a eu aucune augmentation de personnel en vue de mettre en œuvre la méthode d'appréhension et de traitement de la violence intrafamiliale telle que voulue par la COL 4/2006. Pourtant la procédure induit une surcharge de travail indubitable qui est venue se greffer à l'activité habituelle et quotidienne des services de police. Il faut dès lors admettre que cet investissement supplémentaire ne peut exister qu'au détriment d'autres tâches ou au détriment d'un certain confort dans les conditions de travail.

Le manque d'effectif semble également criant au niveau du suivi des situations de violences dénoncées. Généralement les intervenants qui appartiennent aux services d'intervention n'ont pas, voir jamais, l'occasion de revoir les plaignants. Cette tâche de suivi est le plus souvent déléguée aux SAV, lequel connaît des réalités de travail très différentes d'une zone de police à l'autre et dispose de moyens tout à fait insuffisants (absence de permanence dans plusieurs zones, un seul mi-temps parfois pour une zone, pas de remplacement en cas de maladie ou de congé de maternité, ou encore détournement de la fonction au profit d'autres tâches jugées tout aussi urgentes).

Lorsqu'il y a suivi, c'est donc le plus souvent à l'initiative du Parquet qui envoie une apostille spécifique en vue de vérifier l'évolution de la situation. Cette apostille sera traitée soit par la police de proximité soit par le Service Local de Recherches – section jeunesse (lorsqu'il y en a une), selon l'importance ou la complexité des devoirs à poser ou selon le caractère plus délicat de la situation. C'est à ce niveau-ci que l'absence de personnel spécialisé se fait ressentir. Nombreux sont ceux qui plaident pour des équipes de policiers spécifiquement formés et disponibles pour traiter le contentieux « familial ».

Il faut encore remarquer que l'absence de femmes dans les équipes d'intervention ou celles de suivi peut également constituer un obstacle ou un frein à la libre expression de certaines victimes (notamment lorsqu'il y a des violences sexuelles dans le couple ou dans la famille au sens large).

Enfin certaines incidences de la problématique, en particulier, sont susceptibles d'engendrer une mobilisation importante d'effectifs sans contrepartie pour les autres tâches policières : par exemple la recherche de solution de logement provisoire pour l'un des protagonistes, la nécessité d'envisager complémentirement le placement d'enfants mineurs d'âge, la nécessité de conduire la victime vers un hôpital et parfois de retourner l'y visiter pour obtenir une audition, l'organisation des transferts vers le Palais de Justice en cas de mise à disposition... etc.

(3) Moyens matériels

Les moyens matériels sont ceux qui existent pour toutes les matières habituelles ou courantes traitées par les polices et parquets. Ils ne semblent pas poser de problème sauf peut-être pour l'une ou l'autre zone de police qui occupe encore un hôtel de police particulièrement vétuste.

L'infrastructure propre à l'accueil dans les commissariats est néanmoins souvent critiquée car n'offrant pas la discrétion minimale souhaitée pour et par les victimes.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

La plupart des services de police et le parquet ont constitué des répertoires de personnes et d'organismes relais dans le secteur psycho-médico-social.

Lorsqu'une zone a la chance d'avoir sur son territoire des infrastructures d'accueil ou d'accompagnement, on voit qu'il y a généralement des contacts privilégiés et confiants qui se développent, le plus souvent par l'entremise des SAV qui se révèlent très actifs pour tisser et entretenir cette collaboration.

Dans certaines zones de police il y a un recours systématique à la permanence du CPAS qui assume alors pleinement ses fonctions et notamment son devoir de relogement.

La communication et la collaboration avec les interlocuteurs du secteur extérieurs à la zone s'avèrent plus difficile.

La plate-forme organisée depuis des années par la Province du Brabant Wallon encourage, entretient et améliore fortement le travail actif en réseau. Les différents intervenants sont amenés à se rencontrer, à partager leur expérience et point de vue et se sensibilisent donc aux attentes des uns et des autres. Les médecins sont néanmoins très peu présents (pour ne pas dire absents) lors de ces plateformes.

De façon générale, les polices et le parquet rencontrent une résistance importante des médecins et psychologues ou thérapeutes à s'inscrire dans une logique de secret professionnel partagé. Cela peut être dommageable à divers égards :

- certains auteurs et certaines victimes n'hésitent pas à instrumentaliser les différents intervenants en profitant de l'absence de communication entre eux ;
- il y a une déperdition importante d'information ou d'énergie de travail ;
- des situations dramatiques ne sont parfois dénoncées que très (trop) tardivement ou du bout des lèvres ;
- le parquet se trouve parfois dans l'impossibilité de localiser une victime qui a quitté son bourreau, donc dans l'incapacité d'évaluer les séquelles de la violence, de qualifier utilement les infractions, de s'assurer du bien-être de la victime (qui sera parfois plus vite retrouvée par l'auteur des violences que par les autorités parce que les interlocuteurs psycho-médico-sociaux se retranchent derrière le secret professionnel pour taire un lieu de retraite ou un état de fait)... ou de lui annoncer des poursuites devant le tribunal (la victime perd alors l'occasion de se constituer partie civile) ;

De même, on peut constater des disparités importantes selon les personnes, les territoires ou les institutions hospitalières dans la volonté d'uniformiser des certificats médicaux propres à cette problématique. Certains médecins envisagent sereinement l'établissement d'attestation répondant à certains critères alors que d'autres ne veulent même pas en entendre parler.

Beaucoup de zones de police dénoncent la grande difficulté qu'il y a à trouver des lieux d'accueil et de logement d'urgence surtout pour les hommes, qu'il soit auteur ou non. Or, la COL 4/2006 préconise un éloignement aussi systématique que possible de l'auteur des violences du domicile familial. Si l'homme-auteur est récalcitrant ou démuné d'entourage familial susceptible de l'accueillir, son éloignement s'avère souvent impossible. Il y a une carence structurelle très importante pour les hommes et relative pour les femmes.

Enfin, quant au suivi des situations de violence intrafamiliale et aux mesures utiles pour endiguer le phénomène, nombreux sont ceux qui déplorent l'absence de prises en charge thérapeutiques contraignantes ou sous mandat judiciaire. Il est actuellement impossible d'imposer un suivi médical ou psychologique à un auteur ou à un couple. Lorsqu'un magistrat obtient néanmoins l'adhésion de principe à une telle démarche (dans le cadre d'une médiation pénale par exemple), c'est le milieu médio-psychologique qui refuse la prise en charge sous prétexte que le travail ne peut être entamé que sur une base spontanée et volontaire. Lorsqu'un suivi est malgré tout entamé, le parquet ne peut obtenir aucun retour quant au niveau de participation de l'intéressé et quant au bénéfice tiré de l'accompagnement. Il y a pourtant moyen de dissocier ces aspects du contenu à proprement parlé de la thérapie lequel doit rester couvert par le secret professionnel du thérapeute).

20. OUDENAARDE

Zowel het parket als de vijf politiezones hebben de vragen beantwoord. Eén zone zond ter antwoord een recent verslag van het provinciaal overleg met lokale besturen over partnergeweld in Oost-Vlaanderen. De elementen met betrekking tot die zone of het arrondissement Oudenaarde in het geheel werden in onderstaande samenvatting opgenomen.

A. Parket

Een eerste bemerking betreft de magistraat met dienst, die conform de COL 4/06, vaak wordt opgebeld bij vaststelling van letsels. Deze passage uit de omzendbrief wordt echter niet door alle parketten op dezelfde manier geïnterpreteerd, waardoor het ene parket gebeld dient te worden en het andere niet.

De hulpverlening kan de toevloed van de gevallen moeilijk bolwerken. Niettegenstaande er (officieel en officieus) een aanbod bestaat, is de opvolging niet evident of blijkt deze inhoudelijk ondermaats doordat er slechts een beperkt aantal sessies kunnen aangeboden

worden. Betreffende eerstelijns doorsturing kunnen alle politiezones beroep doen op de hulpverlening van de Centra Morele Dienstverlening (CMD) of de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW). Voor de meeste zones is deze samenwerking vervat in convenanten, met uitzondering van twee zones waar er slechts een officieuze samenwerking bestaat. Capaciteitsverhoging in het CAW Zuid-Oost-Vlaanderen is vereist. Voorstellen hiertoe botsen echter meestal op financiële argumenten van de provincie en/of de steden en gemeenten.

B. Politie

(1) Algemeen

De aanpak van partnergeweld zoals voorzien in COL 4/06 vraagt van alle actoren een grote investering. Zo moet de politie ter plaatse gaan, de situatie eventueel kalmeren, rekening houden met beide partijen, rekening houden met kinderen, het standaardverhoor afnemen, het parket contacteren, betrokkenen motiveren om hulp te zoeken, ... etc. Voor politiezones waar maar één ploeg aanwezig is, is dit een zeer zware taak. Ook van de hulpverlening wordt veel energie en capaciteit gevraagd. En tenslotte vergt partnergeweld van de parketmagistraten een goed opvolgingsbeleid om degelijke beslissingen te kunnen nemen. De middelen om aan het intensieve interventiemodel te voldoen zijn niet altijd toereikend en zeker de hulpverlening komt middelen te kort om aan alle slachtoffers en daders voldoende begeleiding te bieden.

Een korpschef schrijft dat de COL slechts wordt toegepast op geweld bij samenwonende partners, waarvoor de middelen toereikend zijn.

(2) Personeel

Er is wel een tekort aan vorming en gespecialiseerd personeel. Het aanwerven van meer professioneel geschoold personeel leidt niet alleen tot betere begeleiding van de burgers, maar kan andere ambtenaren ook sensibiliseren en vormen. Hier zou ook de hulpverlening een goede bijdrage kunnen leveren om te politie te sensibiliseren en/of te vormen. Maar de hulpverlening komt al handen te kort om te voldoen aan hun kerntaken.

(3) Materiële middelen

Er is nood aan meer middelen tot sensibilisering en vorming. Tijd, middelen en kennis spelen een essentiële rol in de aanpak van partnergeweld. Deze elementen zijn echter niet altijd ter beschikking.

(4) Samenwerking met psycho-medico-sociale sector

De samenwerking loopt algemeen vlot. Het project Partnergeweld waarnaar verwezen wordt, is degelijk uitgewerkt en werkt prima. In het kader van dit project werden de nodige samenwerkingsconvenanten opgesteld. Er zou wel duidelijkheid moeten komen omtrent het beroepsgeheim.

Er is een tekort aan personeel en middelen bij de hulpverlening om een goede opvang en begeleiding aan te bieden. Het CAW kan niet alle politiezones bedienen, waardoor twee zones beroep moeten doen op het CMD. De CMD verleent goed werk, maar kan niet dezelfde dienstverlening aanbieden als het CAW dat meer opleiding en supervisie krijgt inzake partnergeweld. Er dient meer gespecialiseerd personeel voorzien worden. Bovendien zijn er geen professionele begeleiders voor kinderen uit geweldgezinnen te vinden. Dit zou bijvoorbeeld in het CAW geïntegreerd kunnen worden.

Artsen zouden nog verder gesensibiliseerd moeten worden om patiënten aan te raden stappen te zetten naar hulpverlening en/of politie, zeker bij herhaaldelijk geweld. De provincie Oost-Vlaanderen onderneemt dit jaar nog actie om een studiedag te organiseren voor huisartsen. Eenmalige acties zijn echter niet voldoende, er zou meer permanente sensibilisering aanwezig moeten zijn.

21. TONGEREN

Het parket van Tongeren heeft een korte samenvatting van de door hun verzamelde antwoorden gegeven. Deze samenvatting wordt hier volledig overgenomen.

(1) Algemeen

De meeste politiezones vinden de middelen toereikend. In ons arrondissement werd een procesbeschrijving "anticiperen op partnergeweld" en een type proces-verbaal inzake partnergeweld ontwikkeld. Dit type-PV is een uitstekend instrument maar zou gebruiksvriendelijker mogen zijn.

(2) Personeel

Door de zones wordt benadrukt dat partnergeweld veel tijd in beslag neemt, ook op administratief vlak.

(3) Materiële middelen

De nodige materiële middelen zijn voor handen.

(4) Samenwerking met de psycho-medico-sociale sector

Het merendeel van de zones stelt door een jarenlange samenwerking met deze sector een afdoend netwerk te hebben opgebouwd. Wel worden nog problemen gesignaleerd met het zoeken naar crisisopvang en dit voornamelijk tijdens de weekends.

(5) Bijkomende opmerkingen

Er wordt gesteld dat het opzet van de procesbeschrijving "anticiperen op partnergeweld", namelijk bij tussenkomst politie een doorverwijzing naar de hulpverlening formuleren en het verkrijgen van een beperkte feedback vanuit de hulpverlening, op termijn een

vermindering van het aantal interventietussenkomsten tot gevolg zou hebben. Deze winsituatie is momenteel nog niet voelbaar. Door de provincie Limburg werd een project ingediend bij de Europese commissie teneinde subsidies te bekomen om wetenschappelijk onderzoek en effectmeting te kunnen verrichten. Naar alle waarschijnlijkheid valt de beslissing van de Europese commissie midden oktober.

22. TOURNAI

Pour l'arrondissement de Tournai, un résumé des réponses l'ensemble des zones a été rédigé par le Parquet.

(1) En général

Compte tenu des exigences de la circulaire (ramener l'auteur et la victime au bureau de police de manière séparée et procéder à leur audition tel que prescrit – éloigner l'auteur du lieu des faits – prévoir son hébergement) qui prennent un temps considérable, la capacité en personnel policier peut poser problème, plus particulièrement en soirée et durant la nuit, périodes durant lesquelles le personnel en service se limite souvent à une équipe de permanence mobile répondant aux appels urgents. Des équipes de renfort sont prévues mais pas pour toutes les nuits de la semaine.

L'importance de certains dossiers et le côté récurrent de certaines affaires influencent énormément la « capacité » horaire engagée. Ce problème de capacité en personnel est certes plus sensible dans des zones de petite ou moyenne taille mais il reste sensiblement le même dans les plus grandes zones durant les heures critiques.

Par ailleurs, la plus grande charge de travail n'est pas seulement liée aux constats initiaux des faits. Les suites d'enquêtes, les vérifications de situation, le suivi des victimes affectent également la charge de travail.

Certains déplorent le champ (trop) large de la définition, ce qui engendre une augmentation très importante du nombre de dossiers classifiés « violences intrafamiliales ». Ainsi, les dossiers « sérieux » peuvent se perdre dans la masse.

(3) Moyens matériels

Certaines zones de police déplorent de ne pas disposer d'un local spécialement aménagé pour accueillir les personnes victimes de violences. A défaut, les auditions sont prises dans des petits locaux partagés avec d'autres membres du service intervention.

Le principe de l'éloignement de l'auteur du lieu des faits et de son hébergement en-dehors du domicile conjugal se heurte très souvent à la capacité d'accueil des centres, lesquels sont souvent complets ou réticents à accueillir l'auteur de l'agression qui est la plupart du temps sous l'influence de la boisson. L'hébergement dans l'urgence fait de plus en plus figure d'exception.

Toutes les zones de police ne disposent pas d'appareils photos pour visualiser l'ampleur des blessures subies par la victime.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

Sans le travail d'une assistante sociale au sein de la zone de police, le contact avec ce secteur serait négligé vu la charge de travail journalière d'un policier. L'appui d'un tel service est indispensable.

Les possibilités d'accueil des centres (centres de guidance – planning familial, centres d'accueils pour femmes victimes de violences) sont souvent réduites en telle sorte que l'on doit orienter la victime vers des centres plus classiques n'offrant pas une prise en charge spécifique.

Les acteurs sociaux ne sont pas non plus immédiatement disponibles après la perpétration des faits, ce qui pourtant permettrait d'augmenter l'efficacité des interventions.

23. TURNHOUT

Zowel vanuit het parket als vanuit alle zeven politiezones uit het arrondissement Turnhout werden individuele antwoorden gezonden. Deze worden hieronder samengevat.

A. Parket

Er is een manifest gebrek aan mensen en middelen. Het team Jeugd en Gezin dat de dossiers IFG behandelt, is thans duidelijk onderbemand. Er is een algemeen tekort aan magistraten en administratieve krachten op het parket Turnhout.

Er is een grote toestroom aan dossiers, hetgeen zorgt voor een zware werkdruk en werklast bij de administratie. Daarenboven voorziet COL 4/06 bijkomende taken voor de administratie zoals het invullen van diverse contextvelden ter registratie van de dader-slachtofferrelaties. Ondanks de bijkomende werklast kon het team geen bijkomend administratief personeel bekomen.

Omwille van de hoge werkdruk en het ontbreken van magistraten, is het niet mogelijk om alternatieven te hanteren bij de vervolging. Het is niet haalbaar om de geweldpleger voor een magistraat te laten verschijnen.

Er is een groot gebrek aan doorverwijzingmogelijkheden en hulpverlening. Er zijn problemen met bereikbaarheid en beschikbaarheid. Dit geldt voor de IFG-problematiek in het algemeen maar zeker op het vlak van hulpverlening naar minderjarigen en mannelijke slachtoffers toe. Er is een nijpend tekort aan crisisopvang in het arrondissement Turnhout.

De voorleiding, zoals omschreven in COL 4/06, heeft weinig of geen afdwingbaar karakter en betekent enkel een vermanende vinger zonder werkelijke doorverwijsmogelijkheden of afdwingbare bescherming voor het slachtoffer. Er zouden meer wettelijke waarborgen voor het slachtoffer moeten komen, bijvoorbeeld een afdwingbare uithuisplaatsing voor de dader of een time-out project. Op dit ogenblik zijn er te weinig middelen om het slachtoffer wettelijk te beschermen.

Door de hoge werkdruk is het tevens niet mogelijk alle nuttige contacten met de ketenpartners te leggen. Er zijn vele hulpverleningsinstanties maar door een gebrek aan magistraten is het niet mogelijk om aan alle vergaderingen deel te nemen. De parketcriminoloog in dienst tracht dit op te vangen, doch dit niet geheel haalbaar gezien ze deeltijds in Turnhout en deeltijds in Mechelen werkzaam is.

B. Politie

(1) Algemeen

Er worden weinig problemen gemeld. De politiezones stelden voldoende personele en materiële middelen ter beschikking voor de toepassing van het interventiemodel. Een knelpunt is vaak het ontbreken van bepaalde tolken.

Er is te weinig of geen feedback over de manier van werken en over resultaten (bv. cijfers van veroordelingen, afhandelingen, recidive), waardoor men niet weet of de vrijgemaakte middelen wel nuttig zijn. Bovendien kan feedback motiveren om verder hard te werken.

(2) Personeel

Omzendbrief COL 4/06 heeft geleid tot een substantiële verhoging van de werklast. Het opstellen van processen-verbaal IFG is veel omslachtiger geworden, de referentieambtenaar investeert veel tijd in de opvolging van de dossiers, en ook de wijkagenten worden vaak ingezet om bepaalde gezinnen mee op te volgen. Partnergeweld wordt zeer ernstig genomen, maar men beschikt niet over voldoende personeel om *nog* meer te doen. Extra investeringen in operationeel personeel zijn dus wenselijk. Men investeert veel in IFG, maar dit gaat ten koste van andere dossiers.

Een korpschef schrijft dat er in zijn zone voldoende bekwaam personeel aanwezig is. Ook bij de interventiediensten die geen specifieke interesse of expertise in IFG genieten, is er degelijke kennis van omzendbrief COL 4/06 en leeft er het besef dat geweld binnen het gezin niet langer een privézaak betreft. Een snelle reactie van politie en parket met degelijke medewerking vanuit de hulpverlening geven een zeer gunstig resultaat voor de betrokken partijen. Deze aanpak van partnergeweld vergt heel veel inzet en capaciteit van het personeel. Zeker in vakantieperiodes blijkt de dienst 'Jeugd & Gezin' overbelast. Sommige slachtoffers beschouwen deze dienst onterecht als hulpverlening en wensen blijvend contact, hetgeen de werklast enkel verhoogt.

(3) Materiële middelen

Men werkt met de middelen die men heeft, maar een verhoging van deze middelen zal tot betere resultaten leiden. Een korpschef meldt dat zijn zone niet beschikt over een degelijk opvanglokaal noch verhoorlokaal. Ook een kindvriendelijk lokaal ontbreekt, maar mits de nodige creativiteit kunnen de medewerkers hierin voorzien. Voor het opnemen van een videoverhoor dient men beroep te doen op de naburige politiezone. Er blijkt dus een duidelijk gebrek aan infrastructuur in die zone.

(4) Samenwerking met de psycho-medico-sociale sector

Hierbij blijken een aantal moeilijkheden. Er zijn onvoldoende mogelijkheden en middelen om een afdoende samenwerking met psycho-medico-sociale sector uit te bouwen. Sinds de invoering van COL 4/06 blijkt er wel een verbetering gebeurd te zijn.

Er worden een aantal kritieken gegeven op de hulpverlening: zo is er geen onmiddellijke crisisopvang mogelijk (er is geen permanentie), en er zijn te weinig opvangplaatsen voor de slachtoffers van partnergeweld. Hierdoor staan meerdere slachtoffers negatief tegenover een plaatsing gezien ze terecht komen in een voor hen totaal onbekende streek waarbij er dan ook praktische problemen ontstaan zoals verplaatsing naar het werk en school. Vanuit de sociale sector komen er weinig toenaderingspogingen naar de politie. De politie wordt niet erkend als partner en wordt soms bij beslissingen buiten spel gezet. De politie wordt dan wel geconfronteerd met de gevolgen van die beslissingen.

Het CAW De Kempen biedt een hulpaanbod voor koppels, hetgeen een zeer bruikbare hulp is gebleken. Alles berust echter op vrijwilligheid van zowel dader als slachtoffer. Er is echter grote behoefte aan een responsabiliseringsprogramma voor daders.

(5) Bijkomende opmerkingen

Algemeen mag gesteld worden dat de problematiek van partnergeweld ernstig wordt opgevolgd, maar dat er hier en daar toch nog lichte bijsturingen kunnen gebeuren. De problematiek is echter zo complex dat een louter strafrechtelijk optreden meestal niet de meest efficiënte manier is van optreden. Een mentaliteitswijziging in *alle* geledingen van de politie is er nog niet. Iedereen moet inzien dat partnergeweld onaanvaardbaar is en dat de geweldscyclus snel moet doorbroken worden. Het probleem laagdunkend afdoen als "problemen van sociale gevallen" behoort spijtig genoeg nog niet volkomen tot het verleden, hoewel er al enorme verbeteringen merkbaar zijn.

Er zijn geen mogelijkheden noch middelen om in bepaalde gevallen de dader uit huis te plaatsen. Het huisvesten van de dader is dikwijls een probleem indien familie noch vrienden de persoon willen opvangen. Bovendien gaat de problematiek van partnergeweld vaak gepaard met middelenmisbruik, waardoor heel wat opvangcentra weigeren die personen op te vangen.

Enkel de dienst slachtofferbejegening volgt de cursussen betreffende IFG. Het is raadzaam dat deze cursus gevolgd kan worden door alle operationelen en dat deze cursus ingericht wordt op de Provinciale Politie school Antwerpen.

De maatschappelijke kost van partnergeweld is enorm hoog (interventiekosten, medische – en hulpverleningskosten, ziekteverzuim, ...). Op lange termijn is het een probleem van inter-generatiele conflicten waarbij er een vicieuze cirkel ontstaat en de kinderen delinquent gedrag vertonen en partners vaak psychiatrische hulp behoeven. Partnergeweld verdient permanente aandacht en multidisciplinair overleg op verschillende niveaus is noodzakelijk. Extra investeringen zullen lonen.

24. VERVIERS

Pour l'arrondissement de Verviers, les réponses des seules polices zonales sont disponibles. Sur cette base, il semble que les policiers aient bien compris le bien fondé de cette politique et aient été formés à la mise en œuvre de cette circulaire dont l'application ne paraît plus soulever pour eux que des problèmes marginaux. La magistrate de référence semble pleinement impliquée et réunit une à deux fois par an les policiers de référence afin de faire le point et de remédier aux problèmes qui pourraient subsister.

(1) En général

- Les mesures d'hébergement d'urgence : il y a fréquemment un manque de places d'accueil : cela est signalé dans quatre zones. Pour la police d'une cinquième zone, si des solutions à court terme sont généralement trouvées sans trop de problème grâce à, la collaboration du DUS, le relogement des victimes ou des auteurs à long terme pose souvent problème.
- Le modèle de PV : la police d'une zone fait remarquer que bien qu'utile, il est contraignant et long.
- La privation de liberté du conjoint violent : la police locale d'une zone signale que, seule la zone de police VESDRE dispose d'un planton de nuit et de trois cellules. Ordonner une privation de liberté pour ramener le violent à de plus justes sentiments est lourd. La police est obligée de « caser » le détenu dans une autre zone de police qui dispose d'un service 24h/24 et de cellules.
- Le caractère strict de la circulaire : Les services d'intervention appliquent strictement la circulaire dans tous les cas prévus par celle-ci. Il semblerait que parfois, les faits ne justifient pas toujours cette lourdeur de procédure (remarque faite par deux zones).

(2) Personnel

La police d'une zone signale que les mesures à prendre s'ajoutent à d'autres devoirs d'urgence (médecin, médecin légiste, mesures de protection, auditions, ...) ce qui n'est pas évident à gérer par la seule équipe d'interventions, même assistée d'un OPJ de garde. Cette application monopolise l'équipage au détriment des autres interventions, ce qui est moins vrai en journée lorsque d'autres équipes prennent le relais. Pour une autre zone, si dans la grande majorité des cas, les moyens sont suffisants, c'est grâce à la priorité haute que la police met à la gestion de ces problématiques. Il arrive en effet assez régulièrement que l'occupation d'équipe(s) par un cas lié à la COL 4/2006 nécessite le report d'autres interventions et hypothèque ainsi partie du service « intervention ».

(3) Moyens matériels

L'accueil des victimes : Pour la police d'une zone, certaines améliorations permettraient d'améliorer l'accueil des victimes, principalement dans deux entités de la zone. A titre

d'exemple, dans une maison de Police de la zone, l'amélioration de l'isolation acoustique de deux des trois locaux d'audition serait utile, mais l'infrastructure existante et les coûts engendrés ne permettent pas de l'envisager à court terme. A une autre place de la zone, il est parfois difficile de bénéficier d'un local d'accueil adapté pour les victimes, surtout lorsque les enfants sont présents. En effet, le manque de locaux disponibles et la nécessité d'utiliser les locaux d'audition à d'autres fins que l'accueil des victimes, rendent une amélioration difficile dans la situation actuelle. Cette situation devrait évoluer favorablement lors du déménagement de la police fédérale car la zone bénéficiera alors de locaux en plus grand nombre.

(4) Collaboration avec le secteur psycho-médico-social

Selon la police d'une zone, l'assistante sociale de la zone de police sert de référent et de lien avec ce secteur qui est peu développé et manque de structure d'accueil dans l'arrondissement.

(5) Remarques supplémentaires

La police d'une zone déplore le manque d'échange d'informations avec les services d'aides extérieurs. La police reçoit, en général, peu d'informations sur l'évolution de la situation des victimes une fois qu'elles sont prises en charge par ces services. Or, ces informations leur sont utiles, voire indispensables pour rendre les interventions policières ultérieures adéquates à la situation qui a évolué. Jusqu'ici le SAPV zonal assurait un premier soutien qui permettait de conserver les informations utiles, mais l'évolution des législations tend à faire diminuer de façon importante le nombre de victimes qui seraient en contact avec ce service. Ils craignent que ces évolutions provoquent des difficultés à la fois sur l'intervention policière (manque d'informations sur la situation) et sur la formation des policiers (l'analyse de l'intervention policière par le SAPV sera rendue plus difficile voire impossible). Elle souhaite également une amélioration de l'information de la police sur les mesures prises vis-à-vis des auteurs.

3. OVERZICHT

In volgend overzicht worden de grote lijnen getrokken aan de hand van opmerkingen die in de meeste arrondissementen voorkomen, om zo de algemene knelpunten zichtbaar te maken. Deze topics kunnen aanzet geven tot verdere, nationale discussies.

1. ALGEMEEN

De invoering van de omzendbrief COL 4/06 heeft duidelijk een substantiële stijging van de werklast voor alle betrokken actoren met zich mee gebracht. Statistische analyses beamen deze stijging van input van dossiers partnergeweld. Dit is een indicatie van de stijging van de activiteiten van politie en parket in deze materie en het stelselmatig doorbreken van het taboe rond partnergeweld. Verbeterde acties van politie en parket vermindert ook de terughoudendheid van andere slachtoffers om met hun klachten naar buiten te komen, wat nog tot stijgende input kan leiden. Daarenboven wordt vaak gemeld dat een dossier partnergeweld zeer arbeidsintensief is.

Daartegenover werden vanuit de (federale) overheden geen extra middelen vrijgemaakt ter uitvoering van de COL 4/06. De lokale politiediensten en parketten moesten de aanpak van partnergeweld volgens de COL aldus inpassen in hun al bestaande budgetten. Er wordt bij politie en parket vaak gehekelde op de administratieve overlast. Vereenvoudiging in de administratie en registratie is wenselijk.

De COL 4/06 wordt regelmatig heel ambitieus genoemd. Dit hoeft helemaal geen verwijt te zijn, maar als, alle moeite ten spijt, deze ambitie nooit ingevuld wordt, leidt dit soms tot frustraties. Vaak wordt gemeld dat het niet mogelijk is om alles te doen, of alle richtlijnen uit de COL even kwaliteitsvol uit te voeren. Zo kan men bijvoorbeeld niet alle vragen uit het model van verhoor uitgebreid behandelen, kan het verhoor niet op politiekantoor doorgaan, is het niet mogelijk om het slachtoffer opnieuw te contacteren of is het niet haalbaar om steeds het parket te informeren bij crisisinterventies.

Gelet op de beschikbare middelen, moeten er keuzes gemaakt worden. Het is niet steeds duidelijk welke richtlijnen uit COL 4/06 absoluut noodzakelijk zijn. Of welke acties het beste resultaat geven.

Algemeen kan men vooral crisissituaties niet afdoende reageren omdat er te weinig mogelijkheden zijn, zowel voor slachtoffers als voor daders. Zowel bij politie en parket als bij de zorgsector, en dit omwille van tekorten van zowel menselijke als materiële middelen (zie *infra*). Crisissituaties inzake partnergeweld komen immers meestal buiten de reguliere kantooruren voor. Bovendien komen zulke situaties eveneens voor in kleine rurale

gebieden, waarbij er soms ver of in een andere regio naar eerstelijns hulp moet gezocht worden, met alle praktische gevolgen en problemen als gevolg.

Vaak moet het slachtoffer, meestal samen met de kinderen, de gemeenschappelijke woning verlaten om de veiligheid te kunnen garanderen. Er zijn weinig mogelijkheden om daders uit de woning te doen verlaten, zowel juridisch als praktisch. Wederom, vooral bij crisisinterventies, als de nood aldus het hoogste is, kan de politie weinig doen als er geen reden is tot arrestatie. Ook het parket kan niet adequaat reageren en het vatten van een onderzoeksrechter leidt tot te veel vertraging.

Bovendien, als de dader de woonst vrijwillig wenst te verlaten, zijn er te weinig opties. Zelden kan of wil hij bij familie of vrienden aankloppen, blijkt een hotel een te dure optie, en zijn de mogelijkheden bij de zorgsector zeer beperkt (zie *infra*).

2. PERSONELE MIDDELEN

Hierboven werd al geschreven dat dossiers partnergeweld zeer arbeidsintensief zijn, waardoor de tijd die wordt besteed aan partnergeweld ten koste gaat van andere dossiers. Hierdoor worden er vaak personeelstekorten gemeld om de COL 04/06 naar behoren uit te voeren of indien men meer dossiers wil behandelen of meer tijd wil investeren per dossier. De respondenten die aangeven dat er geen tekorten zijn, merken toch vaak op dat meer personeel tot een beter resultaat zal leiden. Zo zal er korter op de bal gespeeld kunnen worden met extra en beter opgeleid personeel, hetgeen in situaties van partnergeweld als een grote meerwaarde wordt beschouwd.

Vooraf bij politie, maar ook op het parket wordt er een tekort aan gespecialiseerd personeel (bij voorbeeld bij het interventieteam) gemeld. Gevormd personeel kan adequater reageren in situaties van partnergeweld en zo op een kortere tijd meer doen. Bovendien kunnen alle facetten van partnergeweld beter uitgewerkt worden indien ieder personeelslid terdege gevormd is in zijn rol en er ook voldoende personeel op post is in elke rol (interventie, bejegening, zorgteam, opvolging, administratie, dispatching, ...).

Er wordt getwijfeld of het mogelijk is om elk personeelslid dat in aanraking komt met partnergeweld volledig op te leiden over de geweldcycli van dit soort geweld. Hiervoor wordt soms een getrapt systeem voorgesteld, waarbij een basisopleiding voor iedereen noodzakelijk is, met toespitsing naargelang de specifieke taak van het personeelslid en gezorgd wordt voor specialisatie en vorming van een kenniscentrum bij de referentiemagistraten en referentieambtenaren. Indien deze referentiepersonen vervangen worden moet de verworven kennis en praktijk van lokale situaties immers terdege doorgegeven kunnen worden.

Op verscheidene parketten zijn magistraten overbelast. Meer magistraten zijn dan uiteraard welkom. Maar toch wordt er als alternatieve oplossing gesuggereerd dat de

aanwerving van parketjuristen of parketcriminologen voor partnergeweld al heel wat druk van de ketel zou kunnen laten. Zij hebben immers geen zittingen of telefoondiensten, waardoor zij permanent in de dossiers actief kunnen zijn. Dit zal de continuïteit van de opvolging ten goede komen. Bovendien kan de visie van een criminoloog op bepaalde dossiers een meerwaarde bieden voor de beslissingen van de magistraat.

Verschillende diensten van de politie kampen met tekorten. In kleine politiezones, waar tijdens de nachturen en de weekends vaak slechts één interventieteam operationeel is, hypothekeert een oproep voor partnergeweld vaak alle andere interventies. Een oproep voor partnergeweld neemt immers al gauw een drietal uren in beslag.

Er zijn, voornamelijk buiten de kantooruren, te weinig mensen die kunnen instaan voor de crisisopvang van slachtoffers. Dit zowel bij de politie als bij de zorgsector.

Tenslotte meldt de politie te weinig personeel om optimaal te kunnen voorzien in nazorg, opvolging en hercontactname in situaties van partnergeweld. De sociale dienst is hiervoor vaak onderbemand, en soms ontbreekt zulke sociale dienst.

3. MATERIËLE MIDDELEN

De meeste respondenten ondervinden hier geen problemen. Verschillende respondenten schrijven dat er niet veel extra materiële middelen nodig zijn voor de uitvoering van de COL 4/06, maar dat er gebruik wordt gemaakt van standaard aanwezig materiaal.

In een aantal politiezones worden volgende problemen of gebreken aangekaart:

- Het niet beschikken over een regiekamer of een apart lokaal voor het uitvoeren van audiovisuele videoverhoren;
- Het niet beschikken over de nodige infrastructuur (bv apart lokaal) om de eerste opvang van slachtoffers op behoorlijke en discrete wijze te kunnen uitvoeren;
- Het niet beschikken over voldoende infrastructuur voor daders tijdens nachturen (geëigende cellen). De cellen op de politiekantoren zitten vaak al vol en samenwerking met andere zones ontbreekt of kan te weinig worden toegepast;
- In verschillende zones wordt het politiekantoor of een deel ervan omschreven als "bouwvallig";
- Gebrek aan computers en informatica;
- Hoge opleidingskosten, het gebrek aan gespecialiseerde en continue vormingen voor politiemensen of het gebrek aan vormingsmateriaal;
- Het niet beschikken over een fototoestel om de ernst van verwondingen van het slachtoffer te kunnen visualiseren.

4. SAMENWERKING MET ZORGSECTOR

De meeste respondenten geven aan dat de middelen en mogelijkheden voor samenwerking met de psycho-medico-sociale sector goed of beter verloopt sinds de invoering van de COL 04/06.

Toch wordt er een aantal knelpunten aangegeven. De samenwerking is zeker nog voor verbetering vatbaar. Er zou gewerkt kunnen worden aan betere communicatie en beter overleg tussen de partners en aan een systematische feedback vanuit de zorgsector naar de politiediensten toe. Vaak vormt onvoldoende wederzijdse kennis van elkaars activiteiten en overlappende werk een hinderpaal voor een gezamenlijke, interdisciplinaire aanpak van de problematiek van intrafamiliaal geweld en voor het uitgroeien van een heus professioneel netwerk. Omwille van het beroepsgeheim worden sommige sectoren/actoren "onbereikbaar" genoemd, waardoor er ook minder mee wordt samengewerkt.

Een ander probleem dat hiermee samenhangt, is het feit dat opvang berust op basis van vrijwilligheid van dader of slachtoffer. Het is onmogelijk om een dader of een koppel te verplichten om zich medisch of psychologisch te laten begeleiden. Wanneer een magistraat (in het kader van strafbemiddeling bij voorbeeld) erin slaagt om een dader een begeleiding op te leggen, is het vaak de psycho-medische sector die weigert om de dader op te vangen indien deze weigert. Indien de begeleiding toch wordt opgestart, krijgt het parket geen feedback over de medewerking van de persoon, omwille van het medisch geheim.

De medische sector wordt te weinig betrokken in dossiers van partnergeweld, terwijl zij zeker bij fysiek partnergeweld een zeer belangrijke rol kunnen/hebben te spelen. Men heeft weinig zicht op acties van artsen betreffende doorverwijzingen, en het gebrek aan uniforme medische attesten wordt regelmatig als knelpunt aangegeven. Er blijkt nood aan structureel overleg met de medische sector, en aan meer sensibilisatie van de huisartsen alsook aan meer sensibilisatie *via* de huisartsen.

De mogelijkheden tot specifieke crisisopvang en onmiddellijke doorverwijzing of hulp buiten de kantooruren ontbreekt. Ook in andere situaties botst men vaak op lange wachtlijsten: slachtoffers, daders, en kinderen kunnen niet meteen worden opgevangen. Cliënten met een verslavingsproblematiek van alcohol of illegale drugs kunnen vaak niet terecht bij de zorgprojecten van partnergeweld. Ook is er een onvoldoende aanbod voor koppelbegeleiding.

Omdat de hulpverlening slechts werkt binnen de kantooruren en dan ook vaak nog niet crisisgebonden is, komt het er op neer dat de politie er in de eerste plaats altijd alleen voor staat en zelf opvang moet zoeken, wat een lange zoektocht kan worden. Als oplossing word er voorgesteld dat de hulpverlening zelf in een instrument zoals een permanentielijn voorziet waardoor de politiediensten geen kostbare tijd hoeven te verspillen aan het zoeken van opvang.

Het is onduidelijk hoe extra middelen in de samenwerking in dienen geïnvesteerd dienen te worden. Er wordt gehekeld op het gebrek aan middelen bij de zorgsector of anderzijds het gebrek aan tijd bij parket en politie om overleg te organiseren.

5. ALGEMENE OPMERKINGEN

De opmerkingen die werden gegeven bij de laatste vraag, hadden meestal betrekking om bepaalde middelen en werden hierdoor verwerkt bij de vorige vier vragen. Soms werden er een aantal algemene bemerkingen of conclusies gemaakt, die in volgend besluit opgenomen werden.

4. BESLUIT

De hierboven geschetste resultaten uit de bevraging van politie en parket in verband met de beschikbare werkingsmiddelen ter uitvoering van COL 4/06 kan op het eerste zicht misschien een zeer negatief beeld opwerpen bij de lezer. Dit zou echter een verkeerd beeld zijn, dat ons inziens te wijten zou zijn aan het feit dat er logischerwijze veel aandacht uitgaat naar elementen die voor verbetering vatbaar zijn. Als alles goed verloopt, is dit immers in één zin gezegd, terwijl knelpunten meer uitleg behoeven en krijgen.

Het resultaat is echter *in globo* eerder positief te noemen. Het was immers op voorhand te verwachten dat elke respondent zou aangeven over te weinig middelen te beschikken in de hoop meer middelen te krijgen. Hoewel er geen extra middelen ter ondersteuning van de uitvoering van COL 4/06 werden vrijgemaakt door de bevoegde nationale overheden, schrijven opvallend veel respondenten over voldoende middelen te beschikken om in een degelijke aanpak van partnergeweld te kunnen voorzien.

Men is er vaak in geslaagd om de aanpak van partnergeweld in te bouwen in de reguliere werking en budgetten van politie en parket. Hiervoor was in verscheidene regio's grote flexibiliteit in de uitvoering van COL 4/06 noodzakelijk. Vaak zijn er goede lokale projecten opgericht, waarbij men met weinig middelen toch veel kan bereiken. Het blijkt vaak een kettingreactie van motivatie en enthousiasme. Een project wordt opgestart door één of meerdere gemotiveerde "voortrekkers", die er vervolgens in slagen hun enthousiasme door te geven aan anderen. De kennis van de problematiek sijpelt door naar steeds meer actoren waardoor de gemeenschappelijke motivatie tot aanpak enkel stijgt. Dit heeft een duidelijk positieve impact op de (samen)werking van alle betrokken actoren en op de aanpak van partnergeweld. Echter, indien deze "voortrekker" wegvalt, heeft dit vaak zeer negatieve gevolgen voor het gehele lokale project.

De analyse heeft duidelijk gemaakt dat er op een aantal punten bijkomende investeringen wenselijk zijn. Het vrij maken van meer middelen en deze inzetten op de grote knelpunten, zal ontegensprekelijk leiden tot een betere uitvoering van de COL 04/06. Net zoals bij vele andere criminaliteitsfenomenen, spelen tijd, middelen en kennis een essentiële rol in de aanpak ervan. Deze elementen blijken echter niet altijd (voldoende) aanwezig te zijn om terdege te reageren op partnergeweld.

Partnergeweld is moeilijk te doorbreken. Wanneer men echter in een vroeg stadium kennis krijgt van deze problematiek kan een adequaat optreden mogelijks vermijden dat de partners terecht komen in een vicieuze cirkel. Hoe langer het geweld blijft doorgaan, hoe moeilijker het wordt dit te doorbreken. Het is dan ook van cruciaal belang dat men over voldoende kennis en middelen beschikt om situatie van partnergeweld snel te herkennen en er snel op kan ageren. Op langere termijn zal men hierin op een *return on investment*

kunnen rekenen, doordat de duurdere aanpak van langdurig partnergeweld vermeden wordt.

Meer samenwerken zal eveneens een positief effect hebben op het kostenplaatje. Met gebundelde krachten en budgetten kan men vaak meer doen, voor minder geld. Het blijkt immers vaak de kleine, landelijke zones die het meeste kampen met tekorten, en blijkt de samenwerking met andere, grotere zones, niet steeds vlot te verlopen. Bovendien centreert het hulpaanbod zich eveneens voornamelijk in grote steden. De rurale diensten moeten dus beroep doen op de urbane diensten, hetgeen vele praktische problemen met zich meebrengt. In de steden klaagt men vervolgens van een "aanzuigefect", en worden de capaciteitsproblemen enkel erger.

Er dient niet enkel meer samengewerkt te worden tussen verschillende justitiële actoren, over hun strikte bevoegdheidsgrenzen heen, maar ook met en tussen alle andere actoren werkzaam in de aanpak van partnergeweld. Artsen, maatschappelijk werkers en justitiële actoren werken vaak met dezelfde gezinnen of personen en er worden op verschillende enchelons vaak dezelfde problemen aangesneden, zonder dat er kennis is van elkaars acties.

Er kan bovendien vaak dubbel werk vermeden worden indien verschillende diensten meer samenwerken, meer overleggen of meer kennis van elkaars activiteit hebben. De administratie en registratie bij justitiële diensten kan gemeenschappelijk vereenvoudigd worden. Het opbouwen van een wederzijds vertrouwen tussen alle betrokken actoren zal een gunstig effect hebben op de werkingsmiddelen.